

КУЛЬТУРА

К*Ж

щоп'ятниці

всеукраїнський тижневик 23–29 січня 2015 р.

і життя

Пелюстки ошибани

стор. 14-15

Дітям Донбасу

стор. 17

Ревізія простору

стор. 8-9

Сестри ТЕЛЬНЮК

редактор
Світлана СОКОЛОВА

НОВИНИ

У рамках офіційного візиту польської делегації до Києва в Кабінеті Міністрів України відбулася зустріч віце-прем'єр-міністра – міністра культури України В'ячеслава Кириленка з міністром культури і національної спадщини Республіки Польща Малгожатою Омилановською.

В'ячеслав Кириленко наголосив на готовності використовувати польський досвід у сфері реформування галузі культури та охорони об'єктів культурної спадщини в рамках курсу України на євроінтеграцію.

Ален Ремі поінформував В'ячеслава Кириленка про низку культурних заходів, до яких Посольство Франції в Україні долучиться протягом 2015 року, і запросив віце-прем'єр-міністра взяти участь у відкритті «Французької весни» у квітні в Києві. В'ячеслав Кириленко запропонував провести заходи в рамках «Французької весни» по всій Україні, насамперед у східних регіонах, зокрема в містах Слов'янск, Северодонецьк та Маріуполь.

Скликати засідання Ради національної безпеки й оборони з питань гуманітарної політики, – про намір звернутися з таким проханням до Президента України Петра Порошенка та Секретаря Ради національної безпеки й оборони Олександра Турчинова повідомив телеканалу «Тві» віце-прем'єр-міністр – міністр культури В'ячеслав Кириленко.

Йшлося про захист телепростору від впливу російського пропагандистського кіно, посилення держпідтримки національної культури.

Проведено офіційну зустріч віце-прем'єр-міністром – міністром культури України В'ячеславом Кириленком з Надзвичайним і Повноважним Послом Словацької Республіки в Україні Юраєм Сівачеком.

Обговорювалися напрямки співпраці між країнами у сфері культури й гуманітарній сфері загалом. Йшлося про використання Україною словацького досвіду реформування гуманітарної сфери, її наближення до стандартів Євросоюзу, реалізацію спільних культурно-мистецьких проєктів.

Десятьох священнослужителів різних конфесій, які виконують душпастирську місію в зоні проведення антитерористичної операції на сході України, Міністерство культури України нагородило почесними грамотами.

Відзначено керівника Донецької єпархії, голову Управління з питань благодійницької діяльності та гуманітарної допомоги, постійного члена Священного Синоду Української православної церкви Київського патріархату Архієпископа Сергія; єпископа-помічника Стрийської єпархії Української греко-католицької церкви Богдана Манишина; єпископа-помічника Харківсько-Запорізької дієцезії Римсько-католицької церкви в Україні Яна Собіла; священника Свято-Покровського храму Києва Української автокефальної православної церкви о. Дмитра Карана та інших священнослужителів.

У приміщенні Кабінету Міністрів України відбулася зустріч віце-прем'єр-міністра – міністра культури В'ячеслава Кириленка з Надзвичайним і Повноважним Послом Французької Республіки в Україні Аленом Ремі.

В'ячеслав Кириленко висловив послу Франції співчуття у зв'язку з серією терактів у Парижі та околицях французької столиці.

Стандарти роботи українських державних заповідників та музеїв мають бути реформовані та наближені до європейських. Про це віце-прем'єр-міністр – міністр культури України В'ячеслав Кириленко заявив в інтерв'ю газети «Дзеркало тижня».

«На певну одиницю видатків із держбюджету мав би бути показник високої відвідуваності того чи іншого закладу. Зважаючи на європейську практику, такий заклад мав би заробляти певну кількість коштів самостійно. І якщо не бути прибутковим, то принаймні претендувати на окупність», – сказав В'ячеслав Кириленко.

«Рано чи пізно проблема реформування стане реальністю. Маю на увазі заповідники та музеї, стандарти роботи яких потрібно наблизити до європейських. З одного боку, їм треба давати більше самостійності, з іншого – ще раз наголосити: має бути результативність», – зазначив віце-прем'єр-міністр – міністр культури України. За його словами, це питання зокрема буде розглядатися на нараді за участю керівників національних заповідників та музеїв, що відбудеться в січні у Міністерстві культури України.

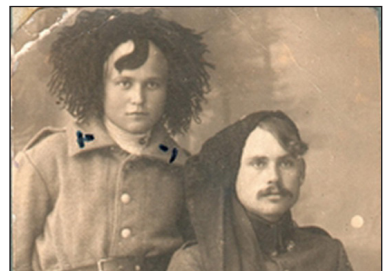
Віце-прем'єр-міністр – міністр культури України В'ячеслав КИРИЛЕНКО під час прес-конференції

У будівлі Кабінету Міністрів України під головуванням віце-прем'єр-міністра – міністра культури України В'ячеслава Кириленка відбулася нарада з питань розвитку туризму в Україні.

«Найголовніше запитання – як мотивувати іноземців приїздити в Україну. Найближчим часом я ініціюватиму створення Координаційної ради з питань туризму», – сказав В'ячеслав Кириленко і запропонував представникам бізнесу та громадськості подати імена можливих кандидатур до її складу.

Журі Київської організації Національної спілки фотохудожників України вирішило експонувати фотороботи 35 авторів, серед яких: Валеріан Антонович, Віра Білоус, Юрій Гармаш, Роман Гінзбург, Катерина Гордієнко, Любов Котляр, Валерій Лецинький, Орест Лижечка, Анастасія Михайлишина, Андрій Недзельницький, Поліна Орлова, Сергій Проданенко, Олег Сідлецький, Юрій Туманов та інші.

У Державному архіві Київської області з нагоди Дня Соборності проводиться екранізована документальна виставка «Українська революція 1917–1921 рр. в архівних документах».

В експозиції представлено близько 40 документів Національного архівного фонду України із зібрань провідних архівів держави.

Вони розповідають про події 1917–1921 років на Київщині у хронологічному порядку, а саме: «Українська Центральна Рада», «Гетьманщина», «Українська Директорія», «Селянський повстанський рух. Поразка».

До експозиції також включено документальні матеріали (листки, плакати, фотографії) революційного спрямування 1917–1921 років.

Аналогічні тематичні виставки цього року проводяться по всій мережі архівів України.

Трудовий та учнівський колективи Державної спеціалізованої художньої школи-інтернату І–ІІІ ступенів «Колегіум мистецтв у Опішному» імені В. Кричевського допомагають українським воїнам.

За підтримки закладу проведено два благодійні аукциони художніх творів «Україна починається з тебе!» – творів відомих опішненських майстрів, корифеїв гончарства Василя Онуфрійовича Омеляненка, Михайла Єгоровича Китриша, Миколи Гавриловича Пошивайла та інших.

У січні в Києві на двох виставкових майданчиках – Центрі української культури та мистецтва та в Українсько-Японському центрі Київської політехніки – проєкт «Петриківка – душа України». На ньому представлені «мальовки» (на папері), картини на полотні, розписані рушники, тарілки та предмети побуту, оформлені петриківським розписом, а також інсталяція з петриківських пташок миру.

До Дня Соборності України у Камінній залі Капоніру № 2 Національного історико-архітектурного музею «Київська фортеця» відкрилася фотовиставка «Єдина Україна».

Представлено різні фотографічні жанри, що відображають найбільш значущі моменти з життя нашої країни впродовж року, драматизм суспільно-політичних подій і плін мирного життя.

редактор
Руслан ОНОПРІЄНКО

наголос

■ ПОЕЗІЯ «КІБОРГА»

Коли в донецькому аеропорту відбулася третя хвиля ротації бійців, в одному з ангарів «кіборги» випадково знайшли щоденник нашого бійця, який раніше боронив летовище від російських окупантів.

Утім, щоденник виявився не просто нотатником спогадів. Бої та ситуація в аеропорту у жовтні – листопаді 2014 року були описані у поезії. У цьому щоденнику вірші були підписані позивним «Дед».

Хлопці хочуть повернути щоденник його автору, але зазначають: вірші насправді надихають. До того ж, це цікавий формат літопису.

■ ОПЕРА «МОЙСЕЙ»

22 січня, з нагоди Дня Соборності України, в рамках всеукраїнської культурно-мистецької акції «Єдина і неділима Україна» на сцені Національної опери України прозвучить опера видатного композитора Мирослава Скорика «Мойсей».

В основу лібрето опери покладено однойменну поему славетного Івана Франка. Як і літературна першооснова, опера «Мойсей» – не тільки про вселенський символ пророка Мойсея, якому Божим провидінням було дано «рабів перетворити у народ».

Вона – про вічне прагнення нашого народу «вийти з рабства, вирвати його із серця», про історію України та її майбутнє.

■ СОБОРНА УКРАЇНА

22 січня українці Сходу та Криму вийшли на площі різних міст України, щоб підтвердити: Донбас і Крим – це українська земля, невід’ємна складова єдиної країни.

У кожному з міст, що беруть участь в акції, буде зв’язано «Стрічку єдності» з побажаннями України та українцям до Дня Соборності.

Після завершення флеш-мобу кожне місто оголосить довжину своєї стрічки та передасть цей своєрідний символ єдності до Києва, де наприкінці акції буде озвучена приблизна загальна довжина стрічки.

Згодом у столиці всі стрічки з різних регіонів України будуть зв’язані воедино. «Стрічка єдності» почне свою дорогу з Києва регіонами України – від Луганщини до Львівщини.

Під час акції 22 січня вшанували пам’ять мирних жителів, воїнів Української армії та бійців добровольчих батальйонів, які загинули на Донбасі, а також усіх героїв, які захищали незалежність України в різні часи.

Міста-учасники:

Київ, Львів, Харків, Дніпропетровськ, Херсон, Запоріжжя, Краматорськ, Слов’янськ, Маріуполь, Артемівськ, Добропілля, Северодонецьк, Старобільськ, Рубіжне, Лисичанськ, Сватове, смт Борова (Харківська область).

17 000 бійців АТО відвідали театри країни

З ініціативи віце-прем’єр-міністра – міністра культури В’ячеслава Кириленка майже 17 тисяч бійців АТО безкоштовно відвідали українські театри.

Національні театри та мистецькі колективи підтримали ініціативу віце-прем’єр-міністра України – міністра культури України В’ячеслава Кириленка та керівництва Національного академічного театру опери та балету імені Т. Шевченка.

Вони запросили військових, які повернулися із зони АТО, безкоштовно відвідати найкращі вистави. Квитки для бійців та членів їхніх родин було роздано під час новорічних та різдвяних свят.

Загалом із 19 грудня 2014 року до 19 січня 2015 року національні театри та мистецькі колективи відвідали 1650 бійців зі Служби безпеки України, Головного управління оперативного забезпечення Збройних сил України, Прикордонної служби України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства оборони України, добровольчих батальйонів «Азов», «Донбас», «Київська Русь», 12-го та 95-го батальйонів,

Обопільна радість і для дітей, і для вояків

бійці, які лікуються у Головному військовому клінічному госпіталі та Ірпінському військовому госпіталі.

Також безкоштовні запрошення отримали діти з родин вимушених переселенців.

Протягом грудня 2014 року – січня 2015 року до ініціативи долучилися театри і мистецькі колективи всієї України та надали можливість 15 287 бій-

цям, які перебувають на ротації чи лікуються у шпиталях, членам їхніх родин, а також родинам, які прибули із зони проведення антитерористичної операції, відвідати заклади культури.

Найбільша кількість українських бійців відвідала культурні заклади Полтавщини, Хмельниччини та Миколаївщини.

Вінницька область – 300
Волинська область – 104
Дніпропетровська обл. – 288
Житомирська область – 1380
Закарпатська область – 77
Запорізька область – 232
Івано-Франківська – 155
Кіровоградська обл. – 1070
Київська область – 644
м. Київ – 672
Львівська область – 300
Миколаївська область – 1685
Одеська область – 435
Полтавська область – 2410
Рівненська область – 64
Суми – 1484
Тернопільська область – 150
Харківська область – 675
Хмельницька область – 1800
Херсонська область – 56
Чернігівська область – 996
Чернівецька область – 116
Черкаська область – 194.

Загалом у період новорічно-різдвяних свят з 19 грудня 2014 до 19 січня 2015 року театри та мистецькі колективи України надали можливість 16 937 військовим, які повернулися із зони АТО, разом з родинами безкоштовно відвідати культурно-мистецькі заходи, на чому акцію було завершено.

Прес-служба
Міністерства культури України

редактор
Антон ФІЛАТОВ

КІНО

■ У КІНОТЕАТРАХ ІЗ 22 СІЧНЯ

Добра сімейна стрічка про пригоди кумедного ведмеда у Лондоні. Напружений екшн зі зрадами, перегонами та стріляниною. А також напружена драма про дорослішання, яка підкорила кінофестиваль «Санденс». Ці три стрічки – найкращі з численних прем'єр цього тижня.

Пригоди Паддінгтона

Сім'я Браунів зустріла на вокзалі Паддінгтон кумедного ведмеда, який приїхав до Лондона з Перу. У серці Британії звір планує ознайомитися з культурою і навчитися манерам. Однак адаптація до незнайомої йому цивілізації проходить важкувато. Незважаючи на те, що Брауни підказують йому правила поведінки в англійському суспільстві, ведмідь постійно потрапляє у смішні ситуації. До того ж дуже скоро він усвідомить, що далеко не всі люди настільки ж доброзичливі і відкриті.

Заручниця 3

Екс-агент спецслужб Брайан Міллс уже неодноразово витягав свою родину з різноманітних проблем. Про відпочинок він може лише мріяти, адже його минуле не дає йому спокійно жити. Цього разу влада намагається повісити на нього вбивство, до якого він не має жодного стосунку. Єдиний, хто зможе йому допомогти у цій ситуації, – він сам. Адже нікому не можна довіряти.

Одержимість

Талановитий молодий барабанщик Ендрю прагне стати найкращим. Якимось він знайомиться з диригентом Флетчером, який формує групу з найкращих музикантів консерваторії. Досвідчений музикант вичавлює всі соки зі своїх підлеглих, щоб звучання його оркестру було ідеальним. Одним це під силу, інші з острахом виконують усі настанови суворого диригента. Та чи вистачить у самого Ендрю сил та наполегливості дотягнутися до високого рівня цього колективу?

Антон ФІЛАТОВ

15 січня у Національній кіностудії імені О. Довженка відбулася нарада з питань розвитку української кіноіндустрії.

Одне з основних питань, яке обговорювали кінематографісти, полягало у збільшенні держфінансування вітчизняного кіно.

За словами віце-прем'єр-міністра – міністра культури України В'ячеслава Кириленка, який відкрив нараду, у 2014 році частка вітчизняних фільмів у кінотеатральному прокаті становила менше 6%. При цьому їхній сумарний бокс-офіс склав лише 2,5% від загальних зборів.

Наше кіно, як зазначив міністр, може стати інструментом ідеологічного спротиву. Проте за таких мізерних обсягів кіновиробництва про це говорити зарано.

Основною перешкодою на шляху розбудови кіноіндустрії експерти назвали занадто низький рівень держфінансування. виправити ситуацію можна буде за рахунок введення спеціального збору, який платитимуть телеканали. Наразі це нововведення ще не роз-

Негрішна справа

Віце-прем'єр-міністр – міністр культури України В'ячеслав КИРИЛЕНКО під час наради. Фотознімок Юрія ШКОДИ

глянув парламент, від рішення якого і залежатиме його доля.

Довести наші фільми до самокупності найближчим часом не вдасться. Про це повідомив голова Держкіно Пилип Ілленко. За його словами, в нашій країні сьогодні діє 384 кінотеатральні екрани, при тому, що до анексії Криму та початку подій на сході країни їх було

460. На думку кінематографістів, це в кілька разів менше, аніж необхідно, щоб вітчизняний фільм мав змогу окупитися на українському ринку.

Також Пилип Ілленко презентував проект Національної стратегії розвитку кіноіндустрії України на 2015–2020 роки. Вона визначає основні пріоритети, завдання і меха-

нізми реалізації державної політики в галузі кінематографії.

Суттєвою фінансовою підтримкою кіногалузі стане введення спеціальних відрахувань за покази закордонних серіалів. Як уточнив голова Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності Микола Княжицький, залежно від країни-виробника серіалу збір складатиме до 400 грн за хвилину. Ці суми сплачуватимуть телеканали. Кошти будуть спрямовані на стимулювання вітчизняної кіноіндустрії. Додатковим джерелом фінансування кіно можуть стати також відрахування з державних лотерей.

Дуже стримано сприйняв вищезазначені ініціативи голова Національної спілки кінематографістів Сергій Тримбач. За його словами, розмови про запровадження спецзборів на кіно тривають уже понад шість років. І жодних результатів за цей час досягнуто так і не було.

Під час обговорення фінансових питань В'ячеслав Кириленко зазначив, що в попередні роки, як тільки збільшувалося держфінансування кінематографії, – одразу починався шлейф корупції.

Гроші і грихи у нашому кіно тривалий час ішли пліч-о-пліч. Побачимо, як буде надалі.

Прощання з «мамусиним» кіно

На екрани вийшов володар гран-прі Канського кінофестиву «Мамочка» Ксав'є Долана. Цю нагороду торік йому вручили на пару з легендарним старцем Жан-Люком Годаром.

Таким чином авторитетний кінофорум спробував примирити конфлікт поколінь у кінематографі.

«Мамочка» розповідає про ексцентричну Діану, яка забирає з інтернату свого дивакуватого сина. Разом вони намагаються почати нове життя. Однак емоційна напруга молодика, задокументована у довідці психіатра, не дає такої змоги.

Двійко головних героїв – чужорідні тіла у спокійному канадському соціумі. Кожен їхній вихід на вулицю стає не-

Кадр із фільму «Мамочка»

мов викликом суспільству. Всюдишча добродіяльність громади, з одного боку, створює дуже комфортні умови для життя. А з іншого – стискає своїх членів нескінченни-

ми правилами та умовностями. Режисер відображає це у своїй стрічці геніально-просто – стиснутими боками екрану.

Під час перегляду відчуваєш себе на місці другорядної ге-

роїні Кайли, котра почала відчувати смак життя, лише познайомившись із Діаною та її нав'язаним сином.

В усіх повнометражних фільмах Ксав'є Долана простежується велика повага до традицій французького кіно, яке постійно перебуває в протистоянні зі своїм минулим.

Розпочата в середині ХХ століття боротьба з «татусевим» кіно породила нову хвилю. З часом вона змінилася новим поколінням режисерів, у яких були вже зовсім інші уявлення про кінематограф.

Кожні 10–15 років у Франції з'являлася група молодих і зухвалих фільммейкерів, які холоднокривно відмітали засади й цінності своїх «татусів» – учителів і попередників. Гучно грюкнув дверима за попереднім поколінням і Ксав'є Долан.

Веніамін КІНЧУК

КІНО

■ «СИЛЬНІШЕ, НІЖ ЗБРОЯ»

Документальний фільм «Сильніше, ніж зброя» – ретроспектива, спогад про події та людей, які з часів Євромайдану до війни на Донбасі будують нову Україну. Стрічка показує українські реалії від спроби захоплення Адміністрації Президента 1 грудня до кривавих боїв за донецький аеропорт. Фільм надає глядачеві можливість знову пережити події Майдану і війни на сході України.

Прем'єрний показ стрічки відбувся в листопаді 2014 року в 25 містах України.

■ «НАША НАДІЯ»

Документальна стрічка «Наша Надія» додає деталей до портрету Надії Савченко, розкриває її характер, зазирає у дитинство – і монументальна постає Героя нашого часу набуває край особистих і несподівано тендітних рис. На фоні анексії Криму і бойових дій на сході України про Надю розповідають її мати та сестра, бійці, які воювали разом з нею, та люди, яким не байдужа її доля.

Фільм розкриває події, що розпочалися на території нашої країни ще навесні, з початком окупації Криму. Режисер фільмував хроніки про Донбас і про добровольчі батальйони, ще коли Савченко не була головною героїнею. І в процесі роботи з'явилася Надія – людина, яка уособлює ідею добровольчих батальйонів та громадської ініціативи.

■ «ВАВИЛОН'13»

«Вавилон'13» – українська територія короткометражного документального кіно. Це об'єднання українських кінематографістів, які змінюють світ, показують його з вражаючою, достеменно впливовою достовірністю. Це документалістика, яку важливо не просто дивитися, а бачити.

«Миттєво зреагувавши на події в Україні, ми почали їх документувати через призму режисерської рефлексії», – писали організатори проекту.

Усі матеріали, відзняті у період мирного громадянського протесту, лягли в основу великого документального фільму, який залишиться в історії як незаангажований погляд українських режисерів-сучасників.

На кінофестивалі «Молодість – 2014» ініціатори проекту «Вавилон'13» здобули премію за внесок у розвиток українського кіно (зйомки коротких фільмів про події в Україні).

Аліна ОНОПА

Веніамін КІНЧУК

2014 року у вітчизняний прокат вийшли одразу три стрічки, режисером яких був Володимир Тихий.

Навесні в кінотеатрах з'явилася його ігрова робота «Зелена кофта», а восени – документальні стрічки «Наша Надія» і «Сильніше, ніж зброя». Останні дві зняті в межах проекту «Вавилон'13», ініціатором і натхненником якого є Тихий.

А починався проект із того, що 1 грудня 2013 року, коли в центрі Києва зібрався незліченний натовп прибічників євроінтеграції, режисер разом зі своїми колегами просто пішов познімати людей. Дуже скоро ініціатива розрослася до справжньої події у світі вітчизняного кіно. На сьогодні «Вавилон'13» випустив уже більш як 170 короткометражних стрічок, роликів і телефільмів, які зібрани понад шість мільйонів переглядів на YouTube.

Вирвавши Володимира з наднапруженого ритму, в якому він активно знімає все нові й нові стрічки, ми розпитали його про те, яких фільмів чекає від «Вавилону'13» найближчим часом, як працюється кінематографістам у зоні АТО, яким буде нове українське кіно та що робити з його безпосереднім ворогом – російськими серіалами.

– Протягом 2014 року в межах проекту «Вавилон'13» Ви випустили кілька середньо- та повнометражних картин. Чи продовжите створювати довгі стрічки наступного року?

– Так, один із великих фільмів готує Слава Пілунський – він простежив за життям шістьох героїв від зими до зими. Нині вже відбувається монтаж картини. Лора Артюгіна робить кіно про батальйон «Донбас». Крім того, ще один наш режисер, він же й оператор, провів чотири дні в донецькому аеропорту. Із цього матеріалу він готує 50-хвилинний фільм. Він уже місяць монтує цю стрічку, тож, гадаю, скоро її можна буде побачити.

Однак це далеко не все, що ми готуємо...

– А як щодо Ваших власних фільмів?

– Зараз я працюю над документальним повним метром «Бранці». Сьогодні виїжджаю до Миколаєва, де нині служить один із героїв стрічки. Це фільм про те, як двоє чоловіків знайомляться вранці 20 лютого на Майдані, під час розстрілів. Обговорюючи, хто і задля чого стріляє по людях, вони не знаходять спільної мови. У результаті чоловіки побилися, і тепер один із них хоче відшукати іншого, щоб розставити всі крапки над «і».

У стрічці будуть ігрові реконструкції подій. Це досить дорогий процес, і я сподіваюся на часткове держфінансування. Крім того, цим фільмом зацікавилася кілька скандинавських фондів, тож, напевне, гроші на його створення ми знайдемо. Влітку плануємо закінчити над ним роботу і відправити на фестивалі. А вже, мабуть, взимку наступного року стрічка вийде на екрани.

Крім того, я зробив 10-хвилинну фентезійну короткометражку «Дідочок». За своїм стилем вона пародіює стрічки 1920-х років. Її прем'єра відбудеться у 2015 році.

– У багатьох фільмах «Вавилону'13» відсутні титри, тож невідомо, хто саме над ними працював.

– На створення титрів звичай витрачається близько тижня. Узгодження всіх імен, їхній правопис – усе це забieraє досить багато часу. Але насправді в цьому немає аж такої нагальної потреби, адже в Інтернеті титри майже ніхто не читає.

Якщо ж глядача зацікавить авторство певної короткометражки, то він зможе це просто прочитати в підписі під відео. Тим паче, що в нас робочий процес організовано досить гнучко, і якщо хтось чогось не доробив, то інший це підхоплює і закінчує. Для українських кінематографістів дуже характерно не доводити справу до кінця. Над останнім на сьогодні вавилонським повним метром «Сильніше, ніж зброя» працювало близько 50 осіб.

– Усе, що було знято у «Вавилоні'13», фінансува-

Володимир ТИХИЙ

лося переважно з власної кишені кінематографістів та за допомогою краудфандингу. Якщо підбити підсумки, то скільки було вкладено в цей проект протягом усього часу його існування?

– Багато чого було зроблено на ентузіазмі. У багатьох випадках нам просто допомагали, не вимагаючи ніякої плати. Крім того, часто ми беремо техніку та апаратуру не в оренду, а безкоштовно у своїх друзів і знайомих. Якщо ж говорити про реальні гроші, які були безпосередньо витрачені на проект, то це близько 100 тисяч гривень. А якщо спробувати врахувати все те, що не було оплачено грошима, то це, мабуть, потягне на 500 тисяч.

– Фільми «Вавилону'13» активно показують у багатьох містах України. Як їх сприймають у різних регі-

онах? Чи не перешкоджали показам, як це було з альманахом «Межигір'я», у якому Ви також брали участь і який, напевне, жодного разу не був показаний без спротиву і проблем?

– Драматичні ситуації трапляються, коли фільми «Вавилону'13» показують на території, звільнених від бойовиків ДНР чи ЛНР. Люди з тих регіонів досить несподівано реагують на наші стрічки. Починають сміятися над тими епізодами, де глядач, умовно кажучи, з наших країв, ніколи б не засміявся. Але до відкритої агресії з їхнього боку, на щастя, не доходило.

Лора Артюгіна поїхала в містечко Миколаївка, де організувала допомогу місцевій школі. Це місто було звільнене, однак там немає жодного українського військового. ►

редактор
Антон ФІЛАТОВ

КІНО

У ПОЛОНІ

Оператори об'єднання кінематографістів «Вавилон'13» Ярослав Пілунський та Юрій Грузинов у березні минулого року п'ять днів провели у полоні в Криму. Наступного дня після звільнення на пресконференції у Києві вони розповіли подробиці їхнього викрадення та катування.

Ярослав ПІЛУНСЬКИЙ

У Крим Ярослав Пілунський та Юрій Грузинов приїхали знімати документальне кіно. У день референдуму, 16 березня, їх викрали просто з дільниці для голосування.

«Самообороні здалося, що ми дуже підозріло себе поведимо. Плюс у нас не було акредитації. Застосували силу, вивели нас, завантажили у різні машини, кожного окремо. Побачили у викрадачів зброю. Їх було 10–12 осіб. І нас відвезли в штаб», – розповів Пілунський.

Операторів зачинили у різних приміщеннях без вікон, які повністю були оббиті кахлями. Так хлопці провели цілий день. «За добу зайшли три людини з алюмінієвою трубою. Я їм кажу: “Добрий вечір”. Вони мені: “Для тебе він не добрий”. – “Будете бити?” – “Будемо бити”. – “За що?” – “Будеш розповідати про “Правий сектор”, коли він з'явиться в Криму”, – переповів Ярослав.

Юрій ГРУЗИНОВ

За словами Пілунського, їх опитували та били місцеві: «Це так звана самооборона Криму. Люди різного віку. Різної навіть соціальної спрямованості».

Грузинов розповів, що його у полоні називали зрадником, бо знайшли його паспорт Російської Федерації. «У мене російський паспорт. Я б не сказав, що це якимось чином пом'якшило мою долю, порівняно зі Славковою. Хоча може трохи, тому що він ворог номер один, а я зрадник Батьківщини», – зауважив Ю. Грузинов.

Коли хлопців відпускали, то зізналися, що за них хтось просив. Хто саме – оператори не знають. «Учора до нас прийшли і сказали: “Збирайтеся, ви вирушаєте додому. Дуже важливі люди за вас попросили”. Вивели, посадили в машину і повезли на Чангар», – розповів Пілунський.

Аліна ОНОПА

► І коли вона запропонувала тамтешнім підліткам переглянути кіно з нашого проєкту, то вони категорично відмовилися, сказавши, що це пропаганда. У тих краях можна зустріти дітей, які пишуться тим, що їхні батьки сепаратисти.

– Коли Ірена Карпа випустила свої анімаційні короткометражки про «ватників», у яких висміювала сепаратистів, то одна з представників самопроголошеної влади ДНР підписала указ про необхідність судити режисерку за законами воєнного часу. У ваш бік не з'являлося подібних заяв з боку сепаратистів?

– Звичайно, наші фільми налаштовані аж ніяк не на Росію. Проте в них немає пропаганди. Одного разу під судом, де мали судити беркутівців, я підійшов до одного з бійців цього спецпідрозділу, щоб узяти в нього інтерв'ю. І він дуже спокійно відреагував, коли дізнався, що я з «Вавилону'13». Тобто якщо голова в людини не забита мотлохом, то вона додумується, що в наших фільмах немає ніякої агітації. Навіть якщо ця людина перебуває, так би мовити, по інший бік барикад.

– В українських військових нині більше відчаю чи надії?

– Навіть серед тих людей, котрі свідомо пішли на фронт захищати Батьківщину, відчувається певна деморалізація. Що вже казати про тих, хто пішов в армію ще до Майдану, а сьогодні опинився на передовій. Ще рік тому ніхто з них навіть не підозрював, що колись доведеться брати участь у реальних бойових діях. І перші, і другі дуже втомлені. Однак перші при цьому не розуміють, чому наша армія не йде в контрнаступ. А другі переймаються питаннями, чому їм не платять великі гроші за службу і чому їм вчасно не приходять заміна.

До речі, з того боку лінії фронту та сама ситуація. Нещодавно я спілкувався з нашими досвідченими військовими, котрі організовують вилазки в тил ворога. І вони мені сказали, що вже два місяці не бачили жодного сепаратиста. Абсолютно всі, з ким доводиться воювати, – це кадіривці та російські військові. При цьому серед останніх немає строковиків, це все професіонали.

– Чи доводиться вашим кінематографістам носити зброю?

– Та ні, що ви... Нам ледь вдається діставати каски та бронжилети. А зброя до того ж створює додаткову небезпеку. Якщо побачать у тебе зброю і при цьому не розуміють, хто ти такий, тебе просто вб'ють. На щастя, жоден із вавилонян не постраждав у зоні АТО, якщо не враховувати, що одного разу наш оператор потрапив під обстріл «Градів» і був контужений.

– Чи постійно ваші кінематографісти присутні в зоні АТО?

– Так, вони там безперервно, хоч і не завжди в екстремальних зонах. З нами провели кілька тренінгів щодо того, як поводитися під час бою, щоб не потрапити під обстріл чи снаряд.

– Чи є серед вавилонян непрофесійні кінематографісти?

– Серед нас є студенти четвертого-п'ятого курсів – так би мовити, напівпрофесіонали. Також є один професійний фотограф із Білорусі, який перепрофілювався на кінооператора.

– У фільмах «Вавилону'13» звичайні люди часто розповідають про події просто на камеру. Проте ж далеко не всі вміють триматися перед об'єктивом. Часто люди відмовляються говорити, коли їх знімають?

– Трапляється. Люди, які нині перебувають у зоні АТО, нерідко бояться потрапити в медійний простір. Так свого часу було і з майданівцями. Часто вони відмовляються від зйомок, аргументуючи це тим, що не хочуть, аби їх побачили родичі.

– Чи показують стрічки «Вавилону'13» у Росії?

– Інколи у форматі закритих показів щось і демонструють, але це переважно в Москві і Санкт-Петербурзі. До того, щоб показувати наші фільми на опозиційному телебаченні, наші північні сусіди ще не дозріли.

– А як щодо вітчизняних телеканалів?

– Ставлення багатьох наших телеканалів до подій останньої зими суттєво змінилося протягом цього року. Відповідно, вони більше почали цікавитися й нашими стрічками. Якщо на початку Майдану українські фільми показували лише один канал, то зараз – близько п'яти.

– Усі короткометражки «Вавилону'13» ви виклали у вільний доступ. Чи будете так само виставляти повнометражні фільми проєкту?

– Так, звичайно. «Зима, що нас змінила» вже є в Інтернеті. А навесні ми викладемо і «Сильніше, ніж зброя».

– Ще на початку Майдану багато музикантів просили «Вавилон'13» надати їм відеоматеріали, з яких вони згодом монтували кліпи. Щодо відео з фронту також звертаються?

– Так, звичайно. Але до нас тепер почали звертатися й кінематографісти, яким для своїх робіт не вистачає відео з Майдану.

– Як змінився український глядач після Майдану?

– Майдан став для нас соціально-культурною революцією. Це був процес дозрівання: люди почали усвідомлювати себе не функцією в якійсь системі, а персоналією. Почали брати на себе відповідальність, хоча це ще вдається не всім. Почав активно формуватися культурний простір. А телебачення в таких умовах день за днем втрачає свої позиції – люди все активніше переходять в Інтернет.

– Чому російські серіали залишаються настільки популярними серед українців навіть після подій останнього року?

– Ми всі – родом із посттоталітарного суспільства, де люди звикли, що їх хтось кудись веде. Частково цю функцію брало на себе телебачення, нав'язуючи певну точку зору. За радянських часів глядачі врили в сакральність і правдивість кіно, навіть якщо усвідомлювали, що його роблять кретини, як видно з російських серіалів. Люди були не здатні знайти альтернативу й піти в інший бік.

Та й після розпаду СРСР довгий час російські стрічки були ледь не головним чинником у формуванні світогляду українського глядача. Адже Москву продовжували показувати центром всесвіту, а «ментів» – «лицарями справедливості», якими вони насправді не є.

У проєкті «Вавилон'13» ми намагаємося знімати такі стрічки, які б не нав'язували якусь точку зору, а змушували глядача розмірковувати самостійно.

– Російські продюсери, які активно знімали фільми в Україні, протягом останнього року закрили свої проєкти. Чи знайдеться робота для українських кінематогра-

фістів, які обслуговували російські стрічки?

– Працевлаштувати їх у сучасному українському кіно – однаково що людину, яка все життя торгувала на базарі, перевести до магазину вишуканих брендів. Те, що корисне для російських серіалів, – шкідливе для українського кіно. Російські серіали чітко формували тотальний цинізм, який сьогодні продати не можна. Думаю, через це багато хто просто покине роботу в кіно.

– Як вплине на український кінематограф заборона російських серіалів?

– У найближчі роки марно очікувати злету українського телебачення. Наші телеканали звикли працювати як «торгаші», які нічого свого не виробляють, а тільки перепродують. Власне виробництво – це дуже повільний процес, який не може гарантувати швидкого прибутку. Є, скажімо, польський і турецький телеконтент. Придбати права на нього дешевше, ніж знімати щось своє.

– Українського кіно стане менше?

– Я б не зараховував телефільми до розряду кіно. Серіали, які показувалися нашим глядачам, були асоціальними. Нашим людям нав'язували чужі цінності. Український глядач не впізнавав у цих фільмах реальність, у якій живе. Такі стрічки були просто фоном, який відволікав від власних проблем і власного життя.

Сьогодні ж закладається фундамент нового культурного простору. І треба навчитися доносити до глядача саме ті ідеї, які його безпосередньо турбують, як наприклад, боротьба з безробіттям, світоглядний розрив нового покоління з тими, хто сформувався за радянських часів тощо. А це потребує не тільки часу та грошей, але й повного переформатування мислення, після якого люди почнуть покладатися насамперед на себе.

У нашого глядача ще не виробилося правильне уявлення про документалку, під якою він зазвичай розуміє кіно про природу чи телепередачі про російських зірок. Більшість не розуміє, навіщо йти в кінотеатр заради документального кіно. Глядача приводить у кінотеатр насамперед соціальна актуальність. Сподіваюся, в Україні найближчим часом сформується аудиторія, яка ходитиме саме на документалки.

сторінка андрія куркова

P.S.

Наш світ за останній рік дуже змінився. Змінилися й наші очікування і надії. На наших очах торік виник і зміцнів потужний волонтерський рух, викликаний до життя нинішніми трагічними подіями в країні. Волонтерський рух, цей громадський «активізм», уже нікуди не зникне і, швидше за все, буде задавати динаміку соціальному розвитку нашого суспільства.

Державним структурам – хочуть вони цього чи ні – доведеться йти в ногу з часом, в ногу із суспільством. Їм доведеться в будь-якому випадку працювати разом, як зараз волонтери працюють у Міністерстві оборони. Працювати в різних сферах, зокрема й у сфері донесення позитивної інформації про Україну своїм та іноземним громадянам. Напевно, однак, було б логічніше, якби ініціатива в цій важливій, особливо в нинішній час, справі, надходила від державних менеджерів.

Через кілька днів я знову буду в «Борисполі», в Терміналі Д, разом із сотнями або тисячами інших пасажирів. Буду йти вздовж стін широчезного і довгого коридору й уявляти, ніби на них висять фотографії Олександра Гяделова із зони АТО або фотографії Ігоря Гайдая із серії «Заводи України», уявляти «музейний куточок» із рекламною експозицією полотен із Національного художнього музею України або з Музею Варвари та Богдана Ханенків. Буду уявляти окремий аеропортовий магазин із товарами «Made in Ukraine».

Уявляти все те, що дуже легко може стати реальністю в найближчому майбутньому, те, що зможе і нам самим, і гостям країни довести: ми живемо в новій Україні, а не в тій, яка існувала до листопада 2013 року.

Вільнюський аеропорт

Як країні увімкнути уяву?

Андрій КУРКОВ

Минулого тижня в аеропорту Вільнюса, коли я вже вийшов за межі Шенгенського простору, отримавши про це відповідний штамп у паспорті, мене зустріла усміхнена дівчина і простягнула кольорову рекламну листівку.

Зазвичай я ввічливо відмовляюся брати в руки будь-яку рекламну продукцію, але цього разу вчинив інакше. Напевно тому, що всі традиційні попередні аеропортові процедури не забрали зайвого часу, і співробітники Вільнюського аеропорту зустрічали і проводжали мене привітною усмішкою.

Уже дійшовши до магазину «д'юті-фрі», я подивився на папірець у своїх руках, вважаючи, що там рекламується товар із цього магазину. На мій подив рекламна листівка виявилася запрошенням піднятися на другий поверх і відвідати виставку досягнень Литви. Часу до вильоту залишалось достатньо, тож я спокусився на пропозицію.

Виставка виявилася вибудованою в логічному порядку: від важкої до легкої промисловості. Не встиг я підійти до виставкового стенду, присвяченому обробці металів, як приємний молодий чоловік запропонував мені безкоштовну каву. Кава в подяку за те, що я виявив інтерес до досягнень його країни. Тому далі я оцінював побачене зі ще більш позитивними емоціями.

Виставки зазвичай спрямовані на те, щоб інформувати, а ще краще – позитивно здивувати відвідувача. Зізнаюся, що в літак я справді сів здивованим: завдяки експозиції я дізнався, що поштові марки деяких країн, зокрема й таких екзотичних, як Демократична Республіка Сан-Томе і Принсіпі чи Індія, друкуються в Литві! І не тільки поштові марки, але й інші види захищеної поліграфічної продукції, аж до бланків паспортів інших держав.

Вільнюський аеропорт особливо великим не назвеш – у країні населення не набагато більше ніж у Києві. Але важливість кожного метра вільного простору там розуміють.

І розуміють важливість будь-якої нагоди розповісти тим, хто прилітає чи відлітає, про себе, про свою країну і її досягнення.

Набагато частіше я буваю в аеропорту «Бориспіль», де в Терміналі Д відкритого, «публічного» простору, мабуть, більше, ніж у всіх аеропортах трьох балтійських держав разом узятих. Суперечки про використання цього простору час від часу потрапляють в Ін-

тернет і на сторінки друкованих видань, але завжди мова йде про сервіс і про недоотримані комерційні вигоди. Ніколи я ще не чув дискусій про розумне використання нехай навіть тимчасово, але вільного «публічного» простору!

І розуміють важливість будь-якої нагоди розповісти тим, хто прилітає чи відлітає, про себе, про свою країну і її досягнення. Головні таланти державних менеджерів, які відповідають за цей простір. Головний аеропорт Нідерландів «Схіпол» у зоні вильоту зустрічає вас не тільки традиційними міжнародними магазинами «д'юті-фрі», а й магазинами, в яких продаються винятково товари вітчизняного виробництва: від сирів і цукерок до цибулин тюльпанів і голландської кераміки. У цьому ж аеропорту є і «музейний

Можливо, новостворене Міністерство інформаційної політики, штат якого, як днями оголосили, складається всього лише з 29 осіб, розширить коло своїх інтересів аж до участі в поширенні позитивної інформації про Україну та її досягнення?! Я, звичайно, зрозумію, якщо мені скажуть, що з таким штатом міністерство не зможе впоратися навіть зі своїм вужчим списком обов'язків.

Бібліотека на території аеропорту Амстердама

куточок», в якому виставляються для загального і безкоштовного огляду шедеври голландського живопису, надані то одним, то іншим державним музеєм.

Крім «музейного куточку», в аеропорту регулярно проводяться і виставки сучасної голландської фотографії. Усе це дає можливість багатьом транзитним пасажиром, які просто пересідають в аеропорту з одного літака на інший, провести годину або дві в Голландії, не покидаючи території головних повітряних воріт Амстердама.

Виставки сучасної фотографії ви часто можете бачити і в менш іменитих аеропортах Німеччини, Австрії, Франції. Там, де розуміють, що простір має працювати: або на орендаря, або на славу і рекламу цієї країни.

Крім «музейного куточку», в аеропорту регулярно проводяться і виставки сучасної голландської фотографії. Усе це дає можливість багатьом транзитним пасажиром, які просто пересідають в аеропорту з одного літака на інший, провести годину або дві в Голландії, не покидаючи території головних повітряних воріт Амстердама.

Крім «музейного куточку», в аеропорту регулярно проводяться і виставки сучасної голландської фотографії. Усе це дає можливість багатьом транзитним пасажиром, які просто пересідають в аеропорту з одного літака на інший, провести годину або дві в Голландії, не покидаючи території головних повітряних воріт Амстердама.

Виставки сучасної фотографії ви часто можете бачити і в менш іменитих аеропортах Німеччини, Австрії, Франції. Там, де розуміють, що простір має працювати: або на орендаря, або на славу і рекламу цієї країни.

І справді! Є й інші міністерства, і в кожній галузі є власні досягнення! І в кожного міністерства є власний відділ піару та зв'язків із громадськістю!

Якби нам усім разом спробувати переконати цих людей стати активнішими та інтерактивнішими у співпраці і спільному створенні позитивних публічних проектів – і виставкових, і інших, – які пов'язані з результатами праці та творчості українських громадян незалежно від галузі або сфери діяльності.

Міністерству культури, я гадаю, легше організуватися, ніж іншим міністерствам: тут і творчі спілки під рукою, і музеї, і художники та фотографи зі світовими іменами. Потрібно тільки захотіти або не заважати тим, хто вже захотів. А ще краще – допомагати їм!

редактор
Світлана СОКОЛОВА

арт-проект

Олеся АВРАМЕНКО,
співробітниця Інституту проблем сучасного мистецтва:

— Проект «Ревізія» — концентрація того, що сталося в «Ізоляції» і в нашій країні загалом. Це і погляд на руйнівні процеси, і спроби щось зберегти, і намагання від чогось очиститися.

Виставка зроблена високохудожньо, що дуже важливо для сучасного мистецтва.

Сергій ЗАХАРОВ,
художник:

Одним з тих, хто прийшов на відкриття оновленої «Ізоляції», був відомий художник Сергій Захаров. Нині — вже колишній донецький. Адже найближчим часом він туди — ні ногою. Нагадаємо, що Захаров прославився кілька місяців тому, намалювавши карикатури на лідерів бойовиків так званої ДНР — Гірка, Моторолу та інших. За це він «загримів» до їхньої тюрми і вивертів тортури.

При вході на виставку між поверхами майстер стріт-арту виставив дві свої вирізані паперові роботи: контур некультурного чоловіка, який справляє свої природні потреби у кутку під'їзду (з характерною калюжею), і намальованого пияка з реальними пляшками пива.

— Уже два з половиною місяці мешкаю в Києві, — розповідає Сергій Захаров. — Допомогли друзі. Спочатку жив у офісі, тепер знімаю квартиру — з'явилася робота і, відповідно, гроші... У Донецьк їхати найближчим часом не планую. Хтось із моїх знайомих ще мене побачить і розкаже про це відповідним структурам... Хоча там є й ті, хто симпатизує Україні.

Чорний квадрат ревізії

Світлана СОКОЛОВА

До 5 лютого Донецький фонд «Ізоляція» презентує в столиці свій перший виставковий проект «Ревізія».

Свою культурну діяльність фонд відновив на території судноремонтного заводу.

Експозиція складається із серії фотоколажів «Ревізія I–II» та «Ревізія. Акт II». Її створили художники Андрій Дурейко, Жанна Грак, Андрій Логінов, Максим Тімінко та Максим Вакульчик. Ці білоруські художники давно живуть у Німеччині.

Монументальний фототриптих зображує процес ревізії уявного музейного простору, де самі художники є головними героями — зберігачами та інспекторами історії мистецтва. Багатошарові п'ятиметрові фотоколажі складаються з понад двох тисяч зображень, які були спеціально створені для цього проекту або знайдені як фотографічні «реді-мейд» в Інтернеті.

Три окремі частини проекту відображають різні просторові й тимчасові аспекти окремого епізоду.

Відкриття виставки фонду «Ізоляція». Фотознімок Юрія ШКОДИ

Один із колажів подає панорамну картину місця дії: пишний сад, посеред якого розташований неокласичний музейний будинок. Інший демонструє глядачеві те, що відбувається всередині музею. Третя робота із п'яти окремих

секцій показує поблизу кожного героя наслідки процесу ревізії.

У матеріалах до виставки організатори пояснюють: експозиція ще більше підкреслює кінематографічність і літературність проекту — глядач

не може одразу охопити всі три колажі, але має послідовно знаходити частини історії і «читати» її, перегортаючи умовні сторінки розповіді.

Така постмодерністська гра з художніми засобами вираження прочитується і на тематичному рівні проекту. В «інтер'єрному» епізоді триптиха художники проводять ревізію музейного сховища, яке по вінця заповнене відомими творами мистецтва: об'єктами Енді Уорхола, Джеффа Кунса, Нам Джун Пайка і Йозефа Бойса, полотнами і скульптурами різних художників — від Рафаеля до Малевича або Джексона Поллока.

«І все ж ця подія мало нагадує звичайну музейну інвентаризацію, — підкреслюють організатори. — Драматичні пози учасників, з рук яких буквально випадають цінні художні роботи і розбиваються вщент, натякають на поспішність і емоційну напруженість дії.

Драма триває і в «екстер'єрній» частині триптиха, де з одного боку спостерігається збіговисько чоловіків у чорних костюмах біля чорної BMW тійє моделі, яка була популярна серед пострадянської мафії 1990-х, а з іншого — величез-

Платформа підтримки

Засновник фонду «Ізоляція» Любов Михайлова розповіла про діяльність закладу в Києві.

— Пані Любове, розкажіть, будь ласка, як вдалося врятувати колекцію.

— Ми тікали, і в нас усе захопили сепаратисти. Коли ми намагалися врятувати частину колекції, бойовики сказали: «Ми все переглянемо. Те, що мистецтво, — віддамо, немистецтво — не віддамо. Тобто частину колекції вони знищили. Ми везли сюди роботи через блокпости, і ніхто не був готовий до такого переїзду.

У Києві кілька місяців шукали місце. Зрозуміли, що ще не скоро повернемося в Донецьк, і вирішили освоюватися.

З нового року почали розкривати величезні привезені нами ящики. Ми подумали, що, напевно, людям було б ці-

каво подивитися, що нам вдалося врятувати. І ось будемо створювати з цього серії робіт і показувати їх.

Любов МИХАЙЛОВА

На щастя, є люди, які нас підтримують.

— Чим ще збираєтеся вразити столицю?

— Плануємо робити в Києві виставки, пропонувати їх використовувати молодим художникам. Намагатимемося підтримати людей, яким ніде виставитися, у яких немає бюджету на продакшн. Будемо шукати для цього спонсорів.

Через місяць, сподіваємося, на четвертому поверсі зробимо культурні кластери. Там будемо друкувати принти, літографію. Художник може прийти до нас і щось зробити своїми руками.

Працюватимемо над проектом «Ізоляції» в Маріуполі, а можливо, і в якомусь іншому місті Донбасу.

Лідія ОРЛЕНКО

арт-проект

Василь ГРУБЛЯК,
художник:

– Приміщення унікальне, а ідея розмістити виставковий зал на території працюючого заводу – просто чудова.

На виставці представлене сучасне мистецтво, в якому поєднуються фотографія, ручне малювання і комп'ютерна графіка. Композиція класична, перспектива близька до фотореалізму. Мені дуже подобається.

Олексій ЗАРЕЦЬКИЙ,
голова громадської організації «Музей шістдесятництва»:

– У цієї мистецької фундації багато проектів. Зокрема, торік я брав участь у міжнародній науковій конференції в Національному художньому музеї – заході високого рівня.

Я співпрацюю з «Ізоляцією», бо вона реалізує проект стосовно радянського монументального мистецтва в Донецькій і Луганській областях. У ньому є роботи Алли Горської та Віктора Зарецького, чію творчість та біографію я досліджую. Це єдині об'єкти монументального мистецтва на Донеччині, які були внесені до реєстру нерухомих пам'яток національного значення.

Віктор ХОМЕНКО,
художник:

– Дуже не хотілося б, щоб це сприймалося як політичний регіональний проект, котрий би доводив, що на Донбасі також є культура, а не лише ватники.

Ми бачимо, що Україна єдина й орієнтована на найкращі цивілізаційні зразки, бо в цьому цеху, зважаючи на проведення виставки, поставили нові вікна і крани.

Наша країна ще страждає від синдрому тимчасовості великих ініціатив, які далі презентації не пішли. Тому хотілося б, щоб це був постійний проект, який би інтегрувався у вітчизняне культурне поле, а не протиставляв себе ні за регіональними, ні за політичними, ні за плановими засадами.

Роботи професійні. Постановочна концептуальна фотографія. А вже виконання, медійність та носії – другорядні.

Частина експозиції виставки проекту «Ревізія». Фотознімок Юрія ШКОДИ

не багаття, на якому, здається, спалюють картини з музею».

«Це наша перша виставка в Києві. Художників ми знаємо дуже давно, – розповідає куратор проекту Олена Червоник. – І вирішили саме цією експозицією відкрити новий простір, бо «Ревізія» – символічна назва, яка підходить як до «Ізоляції», так і до поточної ситуації в країні».

Ми проводимо таку собі ревізію суспільства, хоча соціальний проект більше про ревізію в історії мистецтва. Художники (зображені автори) драматично і жорстко поводяться з художніми роботами – кидають їх, вирішують, що спалити на вогнищі.

Поставившись до проекту метафорично, виникають запитання: «Як проводити ревізію чи трансформацію суспільства?» «Хто вирішує: що викинути, а що залишити; що спалити, а що має цінність?» Адже можна так усе вичистити, що опинишся на згазирці!

Третя частина проекту – це художники, які стоять серед попелу. Вони робили ревізію до моменту, коли спалили все. Тобто мораль у тому, що потрібно обережно ставитися до історичної культурної спадщини».

Один із авторів, Андрій Логінов, звернув увагу на портрети постраждалих у рванні на чорному тлі – художників-авторів проекту, які до того ж уособлюють муз: «Ці робо-

Куратор проекту Олена ЧЕРВОНИК.
Фотознімок Юрія ШКОДИ

ти – немов початок. Чорний квадрат, із якого знову може народитися якась ідея, нове мистецтво, – це ніби продовження історії».

Ідея показати цей колаж виникла в організаторів з огляду на історію фонду і його колекції. «Ізоляції» довелося мігрувати в Київ і навіть піддатися ревізії сепаратистів, які при отриманні дозволу на вивезення вирішували, що з робіт – «мистецтво», а що ні. Також проект є відгуком на українську історію: наш народ теж вирішив провести ревізію суспільних відносин і опинився у вогнищі війни.

«Суспільство переживає трансформацію. Ми проводимо ревізію. В обох випадках актуальним є заклик до обережності», – наголошує Олена Червоник.

Попереду стрімкого часу

Андрій Логінов – один із авторів «Ревізії» – про знайомство з «Ізоляцією» і роботу над твором.

– Пане Андрію, як Вас знайшов фонд? Ви ж мешкаєте у Німеччині.

– Так, я поїхав з Білорусі в кінці 1990-х. Любов Михайлова побачила мої роботи в Берліні й зацікавилася ними.

«Ізоляція» випереджала час у Донецьку, бо публіка там, на мою думку, не зовсім була готова до діяльності цієї платформи культурних ініціатив. Її учасники робили виставки сучасного мистецтва, а люди на Донбасі працюють переважно у важкій промисловості – їм трохи не до того. Мені здається, що Київ – навіть більш відповідне місце для діяльності фонду.

– Андрію, чому темою фототриптиху обрано ревізію?

– Тому що вона важлива для художника, бо він постійно переглядає різні події чи імена в

мистецтві. Ми не намагаємося показати, що якимось мистецтвом хороше, а якимось ні. Просто митці постійно щось ревізують, живуть цим.

Андрій ЛОГІНОВ. Фотознімок Юрія ШКОДИ

У творі все виконано послідовно: спочатку придумано ескізи, а потім зроблено фотографії. За допомогою «Фотопопу» зведено. Ми всі з класичної школи, тому використовували методи живопису, центральну перспективу. Усе чітко скомпоновано, тож це не зовсім фотографія. Це колаж.

Близько 3000 годин провели за виробництвом.

Робота вже побувала і в Китаї, і в Берліні, і в Нью-Йорку, і скрізь її позитивно сприймали. А тут, в Україні, гадаю, вона особливо актуальна. Адже провести інвентаризацію, викоринити радянське минуле, інертність – дуже важливо.

редактор
Світлана СОКОЛОВА

україна і світ

**JE SUIS
VOLNOVAKHA**

У столицях Європи відбулися акції пам'яті жертв теракту під Волновахою.

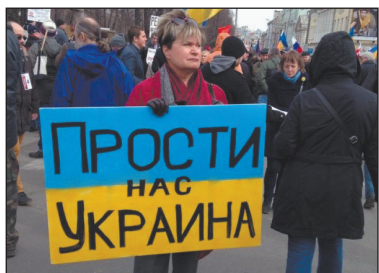
У Відні – 17 січня. «Кожна людина повинна знати, що режим Путіна вбивчий!», – написано в анонсі заходу. У Парижі, Лондоні та Римі – 18 січня. Вшанували пам'ять жертв війни на сході України та перших героїв Небесної сотні, вимагали звільнення льотчиги Н. Савченко. У Великобританії вимагали визнання «ДНР» і «ЛНР» терористичними організаціями.

На протест проти виступу російського дирижента Валерія Гергієва у Бруклінській академії музики в Нью-Йорку вийшли активісти з плакатами «Маестро, ви фальшивите» та «Маестро, уріжте марш». Мітингувальники закликали бойкотувати виступи культурного діяча.

Гергієв – один із підписантів листа «на підтримку позиції російського президента щодо України і Криму». Після цього його виступи неодноразово зривали протестувальники.

Мітинги солідарності з Україною

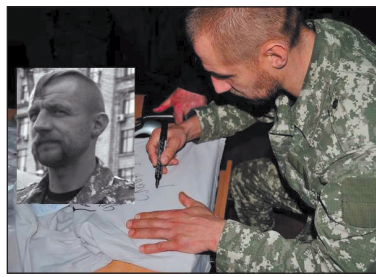
відбулися у 15 країнах світу. Разом із Маршем миру в нашій країні акції підтримки України провели у столицях та великих містах США, Німеччини, Франції, Великобританії, Ірландії, Італії, Нідерландів, Австрії, Греції, Японії, Росії та інших країн.

У Парижі скандували французькою «Донбас – це Україна!»

Біля Білого дому в США провели мітинг, аби «привернути увагу

світу до тероризму та агресії з боку Росії на сході України та вимагати жорсткіших санкцій щодо Російської Федерації».

В Афінах записали відеозвернення дітей: вихованці української недільної школи «Трембіта» та афінської української факультативної школи при культурно-освітньому центрі «Берегиня» різними мовами промовляють: «Я – Волноваха».

Михайло Гаврилюк, нардеп, віддав на благодійний онлайн-аукціон у діаспорі 15 наборів із футболками та календарями, щоб допомогти військовим теплим одягом. 10 із них продано. Вартість комплекту – 35 доларів. Ще сім доларів – транспортування з України. Футболки козак підпише особисто.

На речах – символи «Загартованої боєм» – соціального ролика, в якому до Дня Незалежності знявся Михайло.

Українська коляда «Добрий вечір тобі» пролунала у паризькому метро.

Семінаристи зі Львова приєдналися до паризьких вуличних колядників і напередодні другого Святвечора, який ще називають «Голодною кутею», разом заколядували у підземці столиці Франції.

Разом із колядниками заспівали ректор Львівської духовної семінарії отець Ігор Бойко та владика Борис (Гудзак), екзарх українців-греко-католиків у Швейцарії, Франції та країнах Бенілюксу.

Нагадаймо: напередодні Нового року діаспора заспівала українські колядки на площі Святого Петра у Ватикані, виконавши традиційні українські різдвяні пісні: «Добрий вечір тобі, пане господарю», «Христос родився» та «Бог предвічний».

А колядники із Карпат прогулялися з трембітами вулицями Сполучених Штатів Америки.

На початку 2015 року з'явився 1000-й заприязнений шанувальник Фейсбук-сторінки «Культура і життя»-online – Наталія Войцехівська.

Її «лайк» особливо приємний для нас, адже пані Наталія нині мешкає у Брюсселі, а раніше навчалася у 145-й фізико-математичній школі Києва та вивчала маркетинг у Національному авіаційному університеті. Про це ми довідалися з її особистої сторінки в соціальній мережі.

Нагадаємо, сторінку газети «Культура і життя» (www.facebook.com/uacultureandlife) було створено 12 червня 2014 року.

Соціальна мережа стала альтернативним методом спілкування з читачами газети. За її допомогою ми поширюємо свіжі публікації ще до того, як газета з'являється у кіосках. А з дописів і коментарів часто постають теми для майбутніх публікацій.

У Фейсбучі, окрім «Культури і життя», є й офіційні представництва інших наших видань:

– журналу «Пам'ятки України» – www.facebook.com/pamjatky.ukr

Наталія ВОЙЦЕХІВСЬКА

– журналу «Театрально-концертний Київ» – www.facebook.com/tckiyv

– журналу «Український театр» – www.facebook.com/pages/Український-театр/418760084845389

– журналу «Музика» – <https://www.facebook.com/pages/Науково-популярний-журнал-Музика/449518681752570>

Найпопулярнішою є сторінка журналу «Пам'ятки України». Її вподобали вже майже 2500 користувачів соціальної мережі.

Радіовистава відбуватиметься щодня о 18:30 за місцевим часом до кінця січня.

Адаптацію літературного твору для читання на радіо зробила Ріта Кіндлерова, яка переклала його для видання у Чехії.

Зауважимо, що книга, яка вперше потрапила на чеський ринок у 2012 році, одразу була схвально сприйнята читачами.

У Німеччині Центральна спілка українців запросила на зимовий відпочинок дітей віком 8–13 років, чий батьки воюють (воювали) на сході України у лавах української армії, національної гвардії чи добровольчих батальйонів.

Проект має відволікти дітей від жорстокої реальності, з якою вони стикаються, повернути їм відчуття впевненості та безпеки.

Дітей розмістили в німецько-українських сім'ях, які проживають у містах Бремен, Ольденбург і Гамбург.

Роман Оксани Забужко «Музей покинутих секретів» можна послухати чеською на радіо «Vltava». Уже перші критики назвали твір шедевром, а авторку порівняли з Достоевським і Томасом Манном. Це – сучасний епос України: родинна сага трьох поколінь, події якої охоплюють період від 1940-х років до весни 2004-го. Роман визнали найкращим серед номінантів на літературну премію «Ангелус».

Із 29 січня до 1 лютого у Тбілісі відбудеться «Тиждень українського кіно». Покажуть чотири українських фільми: «Гамер» (реж. Олег Сенцов), «Поводир» (реж. Олесь Санін), «Параджанов» (реж. Олена Фетісова і Сергій Аведікян) та документальний фільм творчого об'єднання «Вавилон'13» «Сильніше, ніж зброя».

Українське кіно представлятимуть організатор заходу Анна Паленчук і режисер фільму «Поводир» Олесь Санін.

Відкриття заходу – 29 січня, в кінотеатрі «Руставелі». Покази (30 січня – 1 лютого) відбуватимуться в кінотеатрі «Колга» та в Будинку кіно.

Нагадаємо, українського режисера Олега Сенцова незаконно затримано окупаційною владою Криму 11 травня 2014 року після участі в акції протесту та етаповано до Москви. У Росії йому інкримінують підготовку терористичних актів.

Книжка Тараса та Мар'яни Прохаськів «Хто зробить сніг» з малюнками авторки вийшла на світовий ринок. Її опубліковано у Південній Кореї.

«Для мене це важлива подія. Передусім тому, що це перший переклад», – зазначила М. Прохасько.

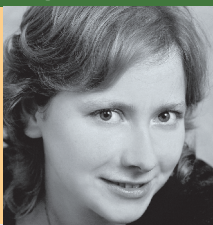
«Хто зробить сніг» перемогла в конкурсі «Книга року ВВС – 2013» у номінації «Дитяча книга року ВВС – 2013», а також здобула премію «ЛітАкцент року – 2013». Торік видання потрапило до світового каталогу «The White Ravens».

Річницю від дня народження Олександра Довженка відзначають у Нью-Йорку. У приміщенні Українського інституту Америки показують українською мовою з англійськими субтитрами фільм «Іван».

Це перший звуковий фільм майстра, який вийшов на київські екрани 6 листопада 1932 року. 1934-го картина здобула нагороду Міжнародного кінофестивалю у Венеції.

Головний редактор
журналу «Український театр»
Надія СОКОЛЕНКО

театр

■ КИЇВ

26 січня у книгарні «Є» на вул. Лисенка, 3 український хореограф і громадський активіст Лариса Венедиктова прочитає лекцію «Інституціоналізація мистецтва як феодалізація культури».

Головне питання – формування нової концепції культурної політики України, яка відповідає б сучасним умовам. І якщо вас турбує феодалізація культури, яка сприяє корупції і непрозорості діяльності установ усіх рівнів, то саме зараз і саме на цій лекції можна знайти відповіді.

Лариса Венедиктова переконана, що саме інституціоналізація мистецтва здатна сприяти прозорості діяльності завдяки проясненню принципів роботи кожної інституції, публічності її місії та завдань.

■ СВАТОВЕ, СЕВЕРОДОНЕЦЬК, КРЕМІННА

Івано-Франківський академічний театр імені Івана Франка побував у звільнених містах Луганської області – Сватовому, Северодонецьку та Кремінній – із виставою «Нація» за мотивами творів культурної української письменниці Марії Матіос. А 19 січня – у свято Хрещення Господнього – івано-франківці показали для наших воїнів і мешканців звільнених територій спеціальний святковий театральний вертеп.

Поїздка відбулася на запрошення голови Луганської облдержадміністрації Геннадія Москаля.

Драма-реквієм «Нація», побудована на основі реальних подій 40-х років минулого століття, складається з трьох новел і показує, «як із любові та в муках народжується нація», інформує Луганська облдержадміністрація.

Зали були переповнені. Після вистав відбувалися бурхливі обговорення, багато глядачів шкодували, що цю п'єсу не привезли на Луганщину раніше.

Директор театру Ростислав Держипільський подякував публіці за душевний прийом і подарував очільнику Луганщини оберег, що є символом мудрості, берегині роду та зв'язку між поколіннями – ляльку-мотанку, яка стала й символом вистави.

Фото надане театром

■ ЗАПОРІЖЖЯ

У Запоріжжі готуються провести поетично-драматургічне читання «Майдан: дистанція Словом». До 1 лютого триває відбір творів до участі в проекті.

«Майдан: дистанція Словом» ставить за мету представити найкращі поетичні і драматургічні зразки, що виникли як реакція на Революцію гідності та війну на сході України, а також запросити широку громадськість і представників творчого процесу до дискусії навколо художньої вартості цих творів і головних складових у реагуванні мистецтва на актуальні соціальні процеси.

Відбір драматургічних творів відбувається адресно, тобто серед учасників і лауреатів українських драматургічних конкурсів 2014 року. Читання п'єс відбудеться 28 лютого за участі акторів «Нового театру».

Щоденні клопоти життя

Надія СОКОЛЕНКО

Американський письменник ХХ століття Торнтон Вайлдер за останні місяці став одним із найпопулярніших авторів київських театрів.

П риблизно одночасно із прем'єрою «Довгого різдвяного обіду» Раду Поклігару в «Київ модерн-балеті» нову виставу «Наше містечко» в режисурі знаного Дмитра Богомазова представив Київський театр юного глядача на Липках.

Уже вкотре Торнтон Вайлдер нагадує нам про швидкоплинність життя, яке минає в щоденних клопотах. Нагадує не для того, аби ми всі одразу й безповоротно стали «емо» й занурилися у важкі й сумні переживання. А заради того, аби ми цінували кожну його мить, навчилися насолоджуватися кожною дрібничкою: усмішкою матері, ароматом ранкової кави, спогадами про перше кохання.

Дія відбувається у невеличкому містечку в США, де вже кілька століть живуть Гіббси, Веббі, Стімсоні, Сомси і Ньюсоми. І знову ж таки

Фотознімок Валерії ЛАНДАР

дія охоплює не один і не два дні, а кілька десятиліть. Ось юні Веббі і Гіббси снідають і йдуть до школи, ось матінки Веббі і Гіббс спілкуються зі своїми чоловіками – редактором місцевої газети і єдиним на місто лікарем, ось Джордж Гіббс і Емілі Вебб закохуються, справляють весілля, а ось – Емілі Вебб померла.

В останній дії ми потрапляємо у світ потойбічний, який існує паралельно зі світом долішнім. Усі померлі нарешті насолоджуються митями існування, особливими фарбами,

якими замальовує небо вранішня зоря, співом пташок, краплями дощу...

Це вже не перше прочитання «Нашого містечка» в Києві, адже в середині 2000-х його вже ставив литовець Лінас Зайкаускас у Театрі драми і комедії на лівому березі Дніпра, рідному театрі Дмитра Богомазова. Утім, «фірмовий стиль» Дмитра Богомазова, його особливий підхід до прочитання змушують забути про ці збіги, казуси й перегуки і зосередитися саме на його «Нашому містечку», здійсненому

спільно Петром Богомазовим (сценографія та костюми), Олександром Курієм та актором ТЮГу Олексієм Петрожицьким (музичне рішення).

Тепер у Театрі юного глядача ми можемо побачити вже звичні за іншими виставами Дмитра Богомазова вибілені обличчя героїв, просту і функціональну сценографію, насолодитися незвичним музичним рішенням (подібний відкритий прийом – присутність музикантів на сцені, які, мов тапери в німому кіно, наживо електрогітарами супроводжують дію – вперше був використаний у «Карнавалі плоти» за «Войцеком» Георга Бюхнера).

А головне – вразитися незвичною, як для київського ТЮГу, нежиттєподібною і нереалістичною грою акторів, які спробували існувати на сцені за принципами ігрового театру, – Юрія Радіонова, Віктора Степаненка, Анжеліки Гирич, Тараса Мельничука, Христини Микитин, Анатолія Сомки, Інни Белікової, Катерини Савенкової, Павла Кружнова, Ігоря Іванова, Валерія Войтенка, Марини Андрощук, Юрія Якуші, Валерії Чайковської, Олексія Петрожицького та Євгена Бондарського.

Інша наша сцена

На початку лютого у Санкт-Петербурзі в рамках ІХ фестивалю імені Олександра Володіна «П'ять вечорів» відбудуться сценічні читання п'єс-переможців драматургічного конкурсу «Первая читка».

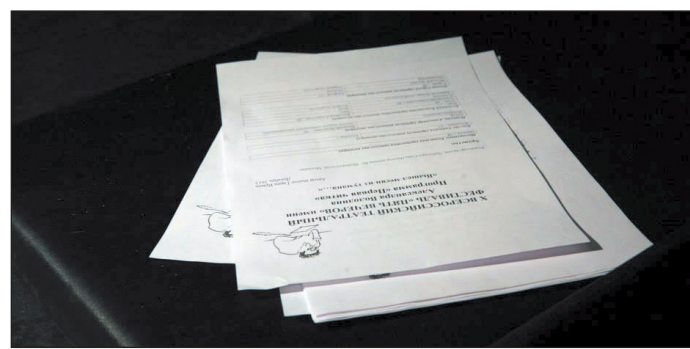
Улонг- та шортлистах, а загалом було надіслано більше 250 творів, є й п'єси українських драматургів – «Як діти» Яна та Дена Гуменних (Кіровоград – Київ), «Привези мені зі Львова чого немає в Запоріжжі» Анастасії Косодій (Запоріжжя), «Чорний Дніпро» Наталі Антонової (Україна – США) та «Діви, що запряглися» Олега Михайлова (Харків).

Обрані українські п'єси, принаймні частина з них, вже презентувалися в Україні в рамках минулорічного фестивалю «Тиждень актуальної п'єси», інші – на міжнародних неза-

лежних драматургічних фестивалів, на кшталт білоруського «Свободного театру», який в останні роки проводиться в Лондоні.

Однією зі спецподій закордонної офф-програми буде сценічне читання п'єси Наталі Ворожбит «Саша, винеси сміття» в режисурі Віктора Рижаківа, який також є директором фестивалю «П'ять вечорів». Другим драматургом, який увійшов до офф-програми, є також знаний в українському театральному просторі білорус Павло Пряжко. Читання його п'єси ставитиме Дмитро Волкострелов.

Подібна подія в умовах товарисько-ворожих стосунків двох сусідніх країн сприймається вельми неоднозначно. З одного боку, продовжує існувати єдиний російськомовний театральний простір, і українські молоді драматурги, для

яких двох-трьох вітчизняних конкурсів і примарної перспективи бути поставленим невеличкими альтернативними театрами недостатньо, прагнуть увійти у ширший контекст.

Утім, прочитання невеличкої одноактівки «Саша, винеси сміття» Наталі Ворожбит, як і весняні читання «Щоденників Майдану» в Москві, претендує на вияв підтримки Укра-

їни театральною спільнотою хоча б окремого фестивалю: за сюжетом один із героїв разом з іншими померлими товаришами формує таку собі потойбічну сотню, готову за необхідності воскреснути і стати на захист Батьківщини.

Як ця п'єса буде сприйнята в Санкт-Петербурзі, побачимо на початку лютого.

Надія СОКОЛЕНКО

редактор
Євген БУКЕТ

сторінки історії

НАЦІОНАЛЬНИЙ АРХІВНИЙ ФОНД

Сьогодні у складі Національного архівного фонду України нараховується близько 3 млн од. зб., сформованих з документів особового походження, лівова частка з яких (понад 2,5 млн од. зб.) зберігається поза системою державних архівів.

Зародження документів особового походження сягає у глибину століть: в Україні вони виникли ще за княжої доби. Українська історіографія давно почала використовувати такі джерела, хоча активно вони стали залучатися до історичних праць лише у XVIII–XX ст. Досить широко такі джерела з архівів старшинсько-дворянських і шляхетських родів України застосовували у своїх дослідженнях відомий історик О. Лазаревський та В. Модзалевський. Що ж до комплексного використання джерел особового походження, то воно стало характерним для історіографії лише з XX століття.

ЕЛЕКТРОННІ АРХІВИ

Інтернет надзвичайно ефемерний. Велика частина його інформації стає недоступною і втрачається назавжди після короткого періоду часу. Встановлено, що 80 % Інтернет-сторінок повністю оновлюються або зникають після року існування. Навіть друковані публікації страждають від наслідків швидкоплинності веб-даних, бо часто посилаються на Інтернет-ресурси, які стали недоступними.

Крім втрати важливих наукових і історичних відомостей, швидкоплинність інформації, яка опублікована на веб-сайтах, стає причиною втрати спогадів простими людьми. Приміром, можна легко втратити фотографії, якими поділилися винятково через соціальні мережі.

Інтернет потребував збереження свого вмісту. Необхідно було створити умови, щоб збережена інформація також була доступною в усьому світі й адаптувалася в часі, щоб передати знання для майбутніх поколінь. Так народилися електронні архіви – інноваційні системи, які накопичують, зберігають і опрацьовують інформацію, опубліковану в Інтернеті.

Електронні архіви – необхідна ланка в життєвому циклі сучасного цифрового світу. Архівування електронних інформаційних ресурсів започаткували ще 1995 року в Сполучених Штатах Америки. Серед піонерів електронного архівування були також Австралія, Нова Зеландія, Швеція і Чехія. Там у цьому напрямку ще з минулого століття працюють національні архівні установи. Для інших країн електронний архів став явищем уже нинішнього інформаційного XXI століття.

На сьогодні близько сотні державних і комерційних установ у всьому світі займаються веб-архівуванням. Перелік таких установ можна знайти за посиланням: https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=List_of_Web_archiving_initiatives

Євген БУКЕТ

Експертиза безцінності

Людмила
ПАЛАМАРЧУК

Час, в який ми живемо, характеризується світовими інтеграційними процесами, швидким розвитком інформаційних технологій та мережі Інтернет.

За цих умов інформація стала найголовнішим ресурсом суспільства і набула стратегічного значення. І тому архіви, як важливі соціальні інститути, мають оперативно реагувати на виклики сучасності та робити інформацію широкодоступною, забезпечити її збереження для майбутніх поколінь та історії.

Спілкуємося з директором Центрального державного електронного архіву України – гарною жінкою та чудовим керівником – Оленою Миколаївною Ус.

– Олено Миколаївно, у багатьох слово «архів» асоціюється зі стопами документів. У чому полягає специфіка електронного архіву, який Ви очолюєте?

– Якщо державний архів є скарбницею документальної спадщини, то електронний архів є скарбницею електронної спадщини нашої держави. Електронний архів відрізняється від традиційного принципами і технологіями зберігання та керування архівними процесами, які здійснюються за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення.

Про документи особового походження спілкуємося з Тетяною Кручініною, начальником відділу формування Національного архівного фонду та діловодства Центрального державного електронного архіву України.

– У чому полягає цінність документів особового походження?

– По-перше, цінність цих документів пояснюється особливостями їхнього походження, оскільки вони належать конкретному автору, а тому відо-

Колектив Центрального державного електронного архіву України

Нині наш архів є першою і єдиною архівною установою в Україні, яка займається збереженням електронних документів Національного архівного фонду та електронних інформаційних ресурсів, зокрема, веб-сайтів, баз даних, реєстрів, кадастрів, які утворилися в процесі діяльності установ та організацій. Крім того, ми підтримуємо і розвиваємо актуальні сьогодні проекти.

– Що це за проекти?

– Зокрема, це проведення ініціативного документування та створення тематичних колекцій веб-сайтів суспільно-політичного та культурного значення, а також приймання на постійне зберігання документів особового походження в електронній формі від державних і громадських діячів, науковців, діячів культури та мистецтва.

У час бурхливого розвитку інформаційних технологій документи особового походження відомих діячів переважно створюються в електронній формі. Це, зокрема, листування електронною поштою,

проекти, статті, щоденники, конспекти, аналітичні огляди, презентації, ілюстрації, документи наукової та творчої діяльності, біографічні документи, документи членів родини, фото-, відео-, аудіо-документи та інші. Ми співпрацюємо з широким колом діячів культури, освіти та громадськими діячами щодо передачі в архів документів саме в електронній формі, оскільки маємо всі належні умови для їхнього надійного зберігання.

– Які електронні документи можуть бути віднесені до Національного архівного фонду?

– Слід зазначити, що з величезної кількості попередньо відібраних документів лише частина може бути віднесена до Національного архівного фонду, тому принципове значення для відбору документів має їхня цінність. Для цього в архіві проводиться експертиза цінності, яка визначає наукову, історичну, соціально-культурну цінність та практичну значимість документів. Основними критеріями для

здійснення експертизи цінності є критерій походження документів, тобто значення їхнього власника у житті суспільства, а також час і місце створення цих документів.

Наші фахівці можуть з упевненістю зазначити, що створення особових фондів – справа цікава, але водночас і одна з найбільш складних у комплектуванні архіву. Вона вимагає від архівістів професійних навичок, умінь встановлювати контакти, а також здатності роз'яснювати важливість проведеної роботи. Адаже досить часто через небажання власників створювати особові фонди більшість документів особового походження зникає, і втрачається значна частка потенціалу Національного архівного фонду.

Саме тому ми звертаємося до митців, письменників, дослідників, громадських діячів з пропозицією надати можливість проведення експертизи цінності документів особового походження та встановити їхню належність до Національного архівного фонду України.

Скарби видатних людей

бражають безпосереднє сприйняття ним навколишнього світу, історичних подій і явищ. По-друге, матеріали особового походження нерідко містять такі відомості, яких немає в інших джерелах.

Документи особового походження завжди були і будуть у центрі уваги дослідників, проте доступними для широкого загалу вони стають лише в результаті повсякденної та копійної праці архівістів.

– Як оформлюються відносини між власником документів та електронним архівом?

– Між електронним архівом та власником документів укладається договір дарування. У ньому відображаються питання використання документів, яке здійснюється тільки з дозволу власника цих документів або його спадкоємців.

– Як бути у випадку, якщо у власника частина документів на папері, а частина в електронній формі?

– Для забезпечення принципу неподільності фондів особового походження, що зберігають інші державні архіви, Центральний дер-

жавний електронний архів України виявляє та залучає винятково документи особового походження в електронній формі власників, які не створювали фондів особового походження в інших державних архівах України.

Якщо документи особового походження власника з паперовим носієм вже було внесено до Національного архівного фонду, ми рекомендуємо передавати наступні документи в електронній формі до державного архіву, де вже створено його особовий фонд.

На каву з Людмилою Чечель

☕ В ІТАЛІЇ

з'явилася оригінальна новинка – аерозольні розпилювачі запаху кави.

Якщо здоров'я не дозволяє пити натуральну каву, то можна хоча б насолоджуватися її ароматом.

☕ У БЕЛЬГІЇ

винайшли... білу каву. Називається вона «мара» і насправді має не білий, а світло-бурий колір. В її основі – зелені непідсмажені зерна.

Винахідник зберігає в секреті приготування нового напою і стверджує, що той призначений насамперед для спортсменів.

☕ У СИРІЇ

готують специфічну каву. Таку густу, що її ледь-ледь наливають на дно широкої піали.

Цю каву фактично не п'ють, а злизують.

На смак вона незвичайно гірка, але незабаром гіркота зникає, а людина натомість почуває себе свіжою, бадьорою і легкою, мов пір'їнка. Навіть дихається по-іншому, відчувається приплив енергії.

Пригощаючи напоєм, ніколи не пропонують повного горнятка, бо передозування може бути смертельним.

☕ У ЄМЕНИ

в гірській місцевості Яфа полюбляють так звану каву Яфи.

У ступі ретельно подрібнюється п'ять частин смажених кавових зерен і три частини суміші із зерен пшениці, африканської дурри та насіння конюшини. Потім додають цукор, висипають усе це в закипале молоко – і кава Яфи готова.

Іноді до неї додають спеції: імбир, мускатний горіх чи гвоздику.

☕ АРАБСЬКА КАВА

подається в невеликому горнятку без ручки і, борони Боже, аби підсолоджувалася. Це досить гіркий відвар.

Господар наливає його окремо кожному гостю сам, наливає небагато, ледь-ледь закриваючи дещо горнятка.

Кава випивається двома-трьома ковтками. Господар тримає кавник у лівій руці і з трьома-чотирма горнятками в правій обходить гостей. Починає зі старшого, наливає кожному маленьку порцію.

Хороші манери не дозволяють гостю випити більше трьох горняток.

☕ У ТУРЕЧЧИНІ

зерна кави мелють у мідному млинку, що дає дуже тонкий, як борошно помел.

Заварюють каву у джезві («турці»), мідній посудині, яка звужується догори й нагадує звичайний кавничок із маленьким носиком і довгою ручкою.

Напій заварюють міцний: на два маленьких кавових горнятка беруть п'ять повних ложечок меленої кави і дві ложечки цукру.

Гостеві завжди пропонують те горнятко, де більше пінки. Солодка кава зветься «шекерлі каве», а кава без цукру – «саде каве».

НЕВТОМНА МАНДРІВНИЦЯ

так називають Тетяну Белз, відому фотомисткиню з Івано-Франківська, яка зараз живе в Києві й любить мандрувати.

Познайомилися ми на фестивалі «Париж збирає друзів». – **Пані Тетяно, за що Ви любите Париж?**

– Париж багато віддає і нічого не бере навзаєм. Для кожного він свій. Спочатку місто схоже на парижанку, вдягнену в усе чорне. Але коли вона знімає пальто, ти розумієш, що це найкраща жінка у світі. Саме так і з Парижем: коли він для тебе «знімає пальто» (що ро-

бити не для всіх), ти розумієш, що хочеш повертатися сюди знову і знову, тому що в ньому живе таємниця.

– **Ви любите музеї Парижа. Що порадили б тим, хто вперше поїде до цього міста?**

– Якщо починати з музеїв, то я обрала би Монмартр. Прийти туди о сьомій ранку і... на цілий день. Також потрібно відвідати церкву Сакре-Кер, потерти ногу Святому Петру, загадати бажання...

– **Яка книжка, вистава, фільм тощо допоможуть краще пізнати Париж?**

– Улюблена вистава французів «Едіт Піаф. Життя в кредит», коли головну роль грає Вікторія Васелатті. Книжка Жанни Агалакової «Все, що я знаю о Парижі». Фільм, який я дивилася двічі французькою мовою та раз українською, – «Недоторкани».

– **Ваші улюблені кав'ярні і кава?**

– У моєму рідному Івано-Франківську є кав'ярня, яка називається «Говорить Івано-Франківськ». Це місце, де завжди ведуться інтелектуальні розмови. Люблю замовляти там капучино.

Тетяна БЕЛЗ та Людмила ЧЕЧЕЛЬ у київській кав'ярні

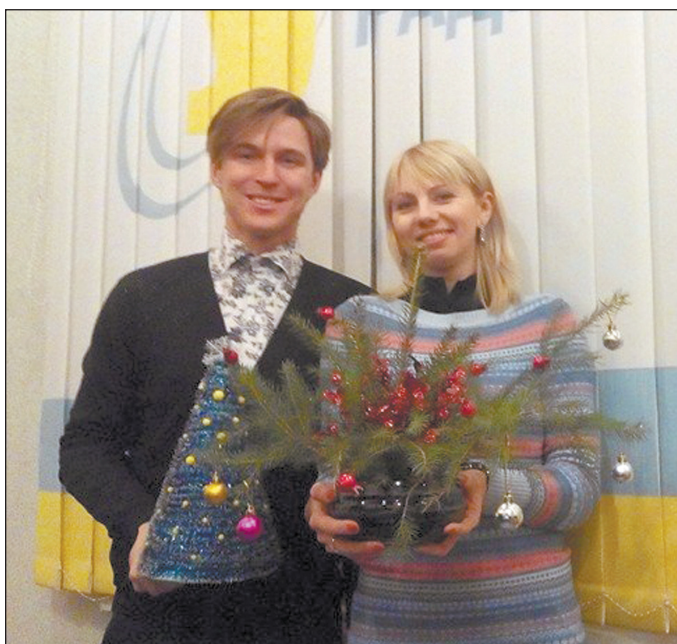
ТЕТЯНА БЕРДНИК ТА АНАТОЛІЙ ПАТІЙ

зустрічають гостей біля садиби. Увагу привертають розмальовані квітами ворота. Це – робота Тетяниних рук. Розписані стіни кімнат захоплюють: ми частіше звикли до банальних шпалер, а тут – фантазія і витвори майстрині. Пан Анатолій запрошує до теплиці вдихнути аромат лимонів, які квітнуть, послухати історію створення саду, сфотографуватися біля банана з плодами...

На веранді розноситься аромат кави. Таня здебільшого готує її для гостей. Перевагу віддає вивіренним сортам, які купує в Ужгороді чи Львові у фірмовій кав'ярні «Меделін».

Детальніше читайте на стор. 14-15

РАДІОВЕДУЧІ, ВОЛОНТЕРИ І...

Дмитро ХОРКІН і Тетяна ЛИТВИНОВА

прекрасний вокальний дует: Дмитро Хоркін і Тетяна Литвинова. Радіослухачі українського радіо добре знають ці популярні імена.

На радіо «Культура» вони щопонеділка розпочинають ранкове шоу «Початок тижня». Є в цьому шоу і програма «На ранкову каву». Серед багатьох гостей програми і мені випала честь поговорити з ведучими за філіжанкою напою. Дмитро полюбляє міцне еспресо, а Тетяна – американо з молоком.

Віднедавна на першому каналі Національного радіо колеги ведуть програму «Донбас.ua».

А нещодавно популярні радіоведучі Дмитро Хоркін і Тетяна Литвинова записали пісню «Ти не плач» на підтримку українських воїнів. Її написав відомий композитор і продюсер Юрій Васильківський на вірш Тетяни.

Якщо Тетяна Литвинова – професійна співачка, то для диктора Дмитра Хоркіна – це перший співочий досвід. Прекрасний вокальний дует уже виступив на концерті в Умані Черкаської області.

Тетяна і Дмитро займаються ще й волонтерською роботою.

– А розпочалося все з Євромайдану, коли разом із Тетяною Литвиною ми допомагали людям під час сильних морозів. Згодом започаткували прямоефірні спецпроекти на Національному радіо України, – розповідає Дмитро. – Готували прямі включення із зони АТО, були ведучими на концертах на підтримку Української армії.

Про чудовий дует радіоведучих – Дмитра Хоркіна та Тетяну Литвинову – читайте в наступних номерах нашої газети.

редактор
Людмила ЧЕЧЕЛЬ

Нова країна

Рослина, як дитина, без любові не росте...

Ранок у селі

Анатолій ПАТІЙ:

— Спеціально для Тані я вирощую сім сортів гібікуса (суданської мальви). Навіть вивів гібікус, що має квіти персикового кольору, — саме його не вистачало в її палітрі. У теплиці є багато інших екзотичних рослин, які згодом стають «фарбами» для її картин.

Радію, що для Танішибана стала захопленням і змістом життя.

Понад 40 років живе в Україні це дивовижне мистецтво — «малювання» картин із засушених під пресом рослин. Мистецтво східне, древнє, родом із Японії. Японською мовою —шибана (оши — притиснута, бана — квітка). У нас його частіше називають пресованою флористикою.

Пані в капелюшку

Тетяна БЕРДНИК:

— Ми живемо в тому місці, де Довженко писав свою «Зачаровану Десну». Тут гріх не збирати квітів... Мене часом питають, де мій город? А немає городу, лише квітник. На ділянці у мене тисячі різних сортів. А ще збираю квіти і трави всюди, де буваю.

Я не рахувала, скільки рослин використовую в роботі. Дорахувала до тисячі і перестала. Понад тисячу точно. В одній роботі використовую від 15 до 40 різних рослин. «Багато квітів, і лише мистецтво може влести їх у вінок», — говорив Гете. Ось так і плету свій вінок флористичного живопису...

Ошибана — це безмежний спосіб вираження своїх емоцій і почуттів.

Людмила ЧЕЧЕЛЬ

Усього лише якихось 25 кілометрів відділяють столичних жителів від справжнього дива.

У селі Рожни, що в Броварському районі Київщини, живе неймовірно цікава родина: Анатолій Патій і Тетяна Бердник. У зимову пору, коли за вікном мінус, переступаємо поріг цього неймовірно красивого гостинного дому.

«УКРАЇНСЬКІ ТРОПІКИ» ПІД КИЄВОМ

Уявіть собі: захотілося вам банана — пішли у сад, зірвали, з'їли, захотілося апельсина чи лимона — знову до саду. І так цілий рік. Фантастика? Ні. Саме таку оазу створив біля своєї садиби агроном-селекціонер Анатолій Патій.

Фруктова імперія, українські тропіки, бананова ферма — так називають його господарство односельці. Карликові банани, майже кілограмові лимони, пахучі мандарини, апельсини, ананаси, ківі, інжир та багато інших тропічних і субтропічних фруктів аграрій вирощує під дахом однієї теплиці.

— Як і коли, пане Анатолію, Ви вирішили зайнятися вирощуванням екзотичних рослин?

— Усе це родом із дитинства. Коли ще був школярем, на Різдво до нас приїхав дядько і привіз гостинець — апельсин. Тоді на них був величезний дефіцит. Тому я вирішив посадити у вазон кісточку і виростити власне апельсинове дерево.

Після закінчення школи пішов до армії, а коли повернувся, мій апельсин зустрів мене першими квітами. Річ у тім, що кісточкові цитрусові плодоносять дуже пізно — років через 20–30. Мене це не влаштувало, і я почав шукати відповідну літературу. У бібліотеці знайшов книжки, з яких довідався про 300-літній досвід вирощування лимонів, апельсинів, ананасів та інжиру в ґрунті закритих приміщень.

Аби заробити грошей на власний бізнес, поїхав до Сибіру — будував будинки, склав тепличні комплекси. Уже тоді зрозумів, що звичайні скля-

ні теплиці дуже енергоємні. 70 % тепла викидається у повітря. Передбачаючи проблеми з енергоносіями у майбутньому, як інженер, я замислився над створенням принципово нової конструкції теплиці. Так народилася енергозберігаюча теплиця-термос, яка потребує теплової енергії у 15 разів менше, ніж її аналоги.

Перевірив свою технологію на балконах у квартирі. Спочатку вирощував саджанці лимонів та продавав на ярмарках

тріа, карісса — австралійська слива, мурайя, плоди якої омолоджують організм людини, лимонелла, кінкан, авокадо, мушмула, маракуйя, папайя — «динне» дерево, полуничне, оливкове, кавове дерева та багато інших. Плодоношення цих рослин триває цілорічно. Наприклад, у кімнатних умовах лимонне дерево може давати до 50 лимонів на рік, банан — до 20 кг смачних плодів. Ананаси у нас виростають вагою до 15 кг.

І ОЖИВАЄ ЛІТО НА СТІНІ

Дружина пана Анатолія Тетяна Бердник має своє захоплення, яке переросло в улюблену справу. Її мистецтво межує з чаклунством.

Із тоненьких травинок, тополиного пуху, різнокольорових листочків, пелюсток квітів, без будь-яких фарб і пензля на папері оживають чудові пейзажі, композиції, натюрморти, портрети... Ошибана — а саме так називається мистецтво

Тетяна та Анатолій біля стіни поцілунків

і виставках. Згодом побудував першу експериментальну теплицю. Конструкція теплиці-термоса себе виправдала. Вона була настільки унікальною, що у 1995 році в Німеччині я запатентував свій винахід. Сьогодні вже продано понад 600 проектів в Україні.

— Скільки видів рослин росте у Вашій теплиці?

— Десь близько тридцяти, і по-стійно щось з'являється нове, адже я не припиняю займатися селекцією. Самих лише цитрусових культур у світі нараховується понад 300 видів, і всіх їх гіпотетично можна прищепити на одну рослину будь-якого цитруса. Знаючи про це, вирішив створювати дерева-сади, де на одній гілці ростимуть апельсини, на іншій — лимони, на третій — мандарини.

Також у моїй теплиці є миртове дерево, яке очищує пові-

Ми не реалізуємо плоди (лише вживаємо їх самі та даруємо друзям), наша мета — виростити здоровий якісний саджанець, який дасть змогу кожному спробувати себе у справі кімнатного садівництва.

— Що порадите садоводу-початківцю?

— Розпочинати треба з будівництва теплиці-термоса. І не скажу, що я цілі дні і ночі працюю в теплиці. Роботи не так багато, як у полі: поливати, підживлювати, обрізати, живцювати, прищеплювати — і все із задоволенням! У цілому виходить так, що 3 місяці на рік я працюю, а 9 — відпочиваю.

Рослина, як дитина, — без любові не росте, не цвіте і не родить. А ще потрібні знання, якими я щиро ділюся з усіма охочими. Отож, ласкаво просимо до нас — в «українські тропіки»!

створення картин із природних матеріалів — народилася в далекій Японії, але особливого та самобутнього стилю з відтінком ностальгії та національного колориту надбала саме в Україні — завдяки нашій неповторній природі й різнобарвній флорі.

— Пані Тетяно, Вас частенько називають «квітковою душею»...

— У моїй колекції більше тисячі висушених під пресом рослин української та світової флори — листя, стебла, квіти... Не всі їхні ботанічні назви мені відомі, але я знаю, на що здатне кожне з них, який образ захований ось у цій пелюстці, вигині стебла, формі листка. Головне в складанні картини з рослин — чути і розуміти мову квітів.

— Ваше ім'я як художника-флориста вже відоме не

Нова країна

На подвір'ї

Біля криниці

Жовта дорога

У саду

лише в Україні, а й за її межами. З чого починали?

– Я вже 20 років займаюся цим дивовижним мистецтвом. А починалося все з бажання здивувати друзів. Я робила для них із сухих пелюсток квітів листівки, невеликі картинки. Приходила через рік у гості і раділа – висить подарунок, значить сподобалося.

Потім була доленосна зустріч із майстром народної творчості Ніною Федорівною Мінченко. Вона відкрила мені дивовижний світ пресованої флористики, навчила «мови» кольорів.

– **Флористичний живопис – це щось більше, ніж майстерно викладений гербарій?**

– Так. Недарма Міжнародне товариство майстрів пресованої флористики домагається, щоб ця діяльність розглядалася різновидом живопису. Найчастіше художники ставляться до флористів скептично: ціняться олія, акварель, пастель, батик... А ось іноземці приходять у невимовний захват від handmade – усього, що народжується в результаті кропіткої, вдумливої і натхненної ручної роботи.

– **Тобто, на Вашу думку, флористика сьогодні на піку актуальності?**

– Як ніколи. Саме це мистецтво допомагає нам, урбанізованам, хоч трішки відійти від метушні, стресів, цейтнотів. Це свого роду медитація. Працювати з рослинами – велике задоволення. Пригадуються всі почуття, які переповнювали вас під час збору «живих фарб». Ви дістаєте не просто пелюстки з книжки, а пам'ять про те місце, де їх знайшли.

Крім усього іншого, розвивається так зване вміння бачити «третім оком». Ось кущик, листя якого виїв якийсь жук. Це саме те, що потрібно для чергового пейзажу – яка чудова крона дерева вийде! А ось із пелюстки гібікуса вийде розкішна спідниця романтичної дами.

– **Кажуть, флористика заспокоює, лікує...**

– Ручна робота з природним матеріалом завжди заспокоює – це доведено психологами. Стимуляція нервових закінчень на подушечках пальців відгукується позитивними емоціями в мозку. Воістину, флористика здатна лікувати! Уже через 15–20 хвилин такої роботи нормалізується кров'яний тиск, минає втома, нервозність, голова звільня-

ється від гнітючих думок, усе непотрібне відходить на другий план.

Повісьте готову картину біля робочого столу, в спальні, у дитячій. На ній відпочивають очі, особливо взимку, коли за вікном чорно-біле полотно вулиць, а у вас на стіні – шматочок літа.

– **З чого пропонуєте розпочати?**

– Половина успіху в цій справі залежить від якісно засушеного матеріалу: потрібно зберегти не тільки форму, але й колір, фактуру рослини. Адже майстри-флористи не використовують ні фарби, ні пензля. Виграє тільки природність і унікальність рослини. Обов'язкова вимога – зібрав і одразу під прес. Перегляньте власну бібліотеку, напевно там знайдеться стара книга з майже газетним папером. Саме такий (а не глянцева) папір якнайкраще вбере в себе вологу з живої квітки.

Сушити можна все – навіть шкірку банана. Додайте трохи фантазії – і вона перетвориться на човен чи місток через річку. Тополинний пух стане хмарами, а лушиння кримської червоної цибулі враз оживе гілкою бузку!

Куди б я не їхала, в дорогу завжди беру кілька старих книжок, аби було в чому засушувати рослини. Збирайте рослини в суху погоду під час активного цвітіння, не чекайте, поки зів'януть. До речі, Україна – найбагатіший край для різноманіття флори.

СТІНА ПОЦІЛУНКІВ...

Що зводить схожих людей? Тетяна переконана, що причиною їхнього з чоловіком кохання став випадок, коли

Рідна хата

вона, працюючи на телебаченні, поїхала знімати сюжет про дивного чоловіка, який серед зими виростив найважчого лимона – 1300 грамів! Саме тоді вона вирішила, що бути їм разом.

Анатолій стверджує, що, коли побував на виставці Тетяни й побачив картини із засушених квітів, довго не міг повірити, що вони написані не пензлем, а виконані в техніці ошибана саме цією тендітною жінкою. Він закохався у її квіткову душу. Яскраву, ніжну й неповторну.

Трохи пізніше він розгорне свій альбом і дістане звідти малюнок. Йому весь час хотілося зустріти красиву жінку. Отож, попросив друга, який гарно малював, створити образ коханої. І ось через роки він її зустрів: на портреті – копія Тетяни.

Дива бувають, коли є любов. Уже через кілька днів

знайомства вони почали будувати будинок. Одним із перших подарунків на новосілля була копія картини «Поцілунок» австрійського художника Густава Клімта. Намалювала її Тетянина подруга. Пізніше Тетянина учениця подарувала роботу «Поцілунок» із засушених квітів. А то якось сім'я була в Умані – поцілувалися в парку, а спритний фотограф зафіксував ту мить...

Після того Тетяна й Анатолій вирішили: якщо, наприклад, є Стіна плачу, то бути ж і стіні поцілунків! Сьогодні на їхній стіні десятків зо два картин, фотографій... І всі на них цілуються!

У їхньому домі немає дрібниць, як і в житті.

Фото автора та із сімейного архіву

Тетяна БЕРДНИК проводить екскурсію у теплиці

редактор
Антон ФІЛАТОВ

сучасне мистецтво

■ ЧИКАГО, ІВАНО-ФРАНКІВСЬК

До 31 січня в Українському національному музеї в Чикаго триватиме експозиція загиблого у війні на Донбасі фотокореспондента Віктора Гурняка. На виставці представлені світлини, що зображують Євромайдан, окупований Крим, а також повсякдення і бої батальйону «Айдар», у лави якого автор вступив добровольцем.

Тернопольянин Віктор Гурняк був засновником фотоагенції «LUF», а також позаштатним фотографом українських та закордонних ЗМІ.

Побратими згадують Віктора як відкритого до життя чоловіка, який відчайдушно намагався допомогти українським воїнам. Загинув він 19 жовтня на Луганщині, коли намагався вивезти поранених із поля бою. Його автомобіль довго не заводився, і в цей момент поряд розірвалася міна. Якийсь час боєць ще жив, але його рани були смертельними.

Паралельно в івано-франківській галереї «Арт Мур» триває виставка його фотографій. Експозицію організували друзі бійця.

■ ЛОНДОН

До 3 березня в галереї «Saatchi» триває виставка «Post POP: Схід зустрічає Захід». На ній презентовано більше 250 робіт близько 80 художників з усього світу. Акцент на виставці зроблено на творчості митців із посттоталітарних країн. Україну на цій акції представляють Олекса Манн та Жанна Кадирова.

Масштабний арт-проект покликаний дослідити, яким чином протягом ХХ століття поп-арт настільки сильно вплинув на митців в усьому світі. Експозиція систематизована за шістьма головними темами: «Хабітат», «Реклама і споживацтво», «Знаменитості та ЗМІ», «Історія мистецтва», «Релігія та ідеологія», «Секс і тіло».

Поп-культура надала наступним поколінням художників право на використання загальновідомих візуальних образів. В СРСР ці образи походили з політики, на Заході – з промисловості та реклами, у Китаї – з іконографії соцреалізму.

Жанна Кадирова представила свою відому роботу «Форма світла», а Олекса Манн – дещо трешовий проект «А шо, Ленка ушла?» Останній презентується одразу в кількох виставкових залах. Полягає він у тому, що на стінах розвішані жіночі речі, які за сюжетом твору ніби-то забула Ленка.

Донецьк – батьківщина Шевченка, Антонію

Антон ФІЛАТОВ

Одним із мистецьких біженців, які змушені були покинути свій рідний Донецьк, став молодий художник Антонію Шевченко.

В ексклюзивному інтерв'ю газеті «Культура і життя» він розповідає про те, що Донбас з'явився завдяки Заходу, а нищиться сьогодні завдяки Сходу, а також про культурну руйнацію регіону, яка цілеспрямовано проводилася Києвом.

– Антонію, цього року Ви створили два портрети Гоголя та Волошина. Обидва ці письменники перебувають, так би мовити, на межі російської та української культур. Таким чином Ви внесли свою лепту в їхній напружений діалог?

– Можливе і таке прочитання, проте тоді, коли я над ними працював, про це не думав. Я щиро бажаю, щоб між цими двома культурами налагодився мирний діалог.

Серія портретів почалася з Шевченка. Я передивився багато його зображень, серед яких були й фотографії, й автопортрети, і роботи інших митців. Я прагнув виразити

Антонію ШЕВЧЕНКО. Справжня Україна

його особистість оригінально, підкреслити саме те, що він був бунтарем. Червоне обличчя, що виникає з темряви, створює сильний ефект.

Надалі ця серія доповниться портретами Джона Юза, а згодом, можливо, і Казимира Малевича. Останній також перебуває на перетині культур. Це поляк, що народився в Києві, а навчався в Білорусі. При цьому «своїм» його вважають і росіяни.

– У цій серії – всі митці, окрім Джона Юза, засновника промисловості на

Донбасі. Чому Ви вирішили звернути увагу саме на нього?

– З його приїздом на Донбасі почався активний процес європеїзації. А сьогодні відбувається зворотній процес. Люди все більше дивляться не на захід, а на схід. І моя робота – немов нагадування, що, наслідуючи саме західні традиції і технології, Донбас сформувався як промисловий центр.

– Коли Ви переїхали з Донецька в Київ?

– 27 травня минулого року, коли в Донецьку вже почина-

лися бомбардування. У Києві легше працювати. Окрім того, що в місті є арт-сфера, тут ще й безпечніше. До того ж, у нас раніше вже було багато виставок у Києві.

– Вам було тісно в тому арт-світі, який існував на Донбасі до початку воєнних дій?

– Та його там майже й не було. Тому ми намагалися створити щось самі. Проводили експозиції в аеропорту, торговому центрі, Палаці культури тощо. Також ми брали участь у відкритті донецької галереї «Дерзай».

– Якщо б на Донбасі було більше культурних закладів різних масштабів та профілів – вірогідність сьогоdnішнього збройного конфлікту була б меншою?

– Причина дефіциту культури не в самому Донецьку. Це була спланована політика Києва, який сприяв такому стану речей. Наприклад, ще десять років тому я приїхав до столиці вступати в університет Поплавського, тоді ще не розуміючи рівень цього вишу. І вже тоді мені з матом сказали приблизно так: «Навіщо ви приїхали зі свого Донбасу? Ідьте назад». Подібне доводилося чути майже всім, хто приїжджав із нашого регіону.

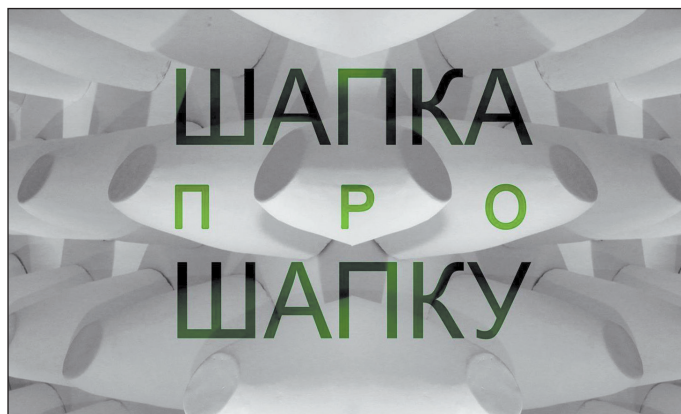
Ужгородське діло в «Шапці»

В ужгородській «Галереї Ілько» до 9 лютого триватиме виставка Олесі Секереш та Олександри Токаревої.

Мукачівські художниці більш відомі як арт-група «Шапка». Саме під цим брендом вони з 2006 року активно виставляються в Україні.

Зібрані на цій експозиції роботи створювалися протягом останніх шести років. «Шапка» сміливо виходить за рамки вітчизняної образотворчої традиції. На їхніх полотнах читаються певні паралелі з живописом американця Едварда Хопшера. Спільні в цьому випадку не тільки сюжети, але й колористика картин.

Холодний урбанізм конструктивних світлотіньових абстрак-

Афіша виставки

цій демонструє непередбачувані експерименти з простором. Великі полотна розкреслені бетонними стінами, стелями та підлогами, на яких випростову-

ється геометрична ритміка сонячних променів.

Одна з центральних робіт виставки складається з дев'яти фрагментів. На ній зображу-

ється березовий гайок, що тоне у весняному паводку. Та незважаючи на банальність цього мотиву, полотно привертає увагу своєю оригінальністю. Завдяки своєму колориту і стриманому формалізму картина перебуває десь на межі дизайну, салонного живопису та contemporary art.

Творчі візії «Шапки» не обмежуються живописом. ТанDEM художниць освоїв інсталяцію і скульптуру, фото і колаж. У 2012 році вони закидали Мистецький Арсенал вишитими «жуйками». Торік засипали столичну галерею «Карась» графічною сіллю. Їхній новий проект продовжує переосмислення буденних речей та банальних образів.

Веніамін КІНЧУК

редактор
Леся САМІЙЛЕНКО

ДИТЯЧИЙ СВІТ

■ З МОЛИТВОЮ ЗА ДИТИНСТВО

Прихильниками мелодійного українського року, актуальних текстів і лицарської романтики можуть стати молоді батьки, які виховують у своїх малюків прагнення мати краще майбутнє.

Гурт «ВЕРЕМІЙ» і режисер Марія Федюк зняли кліп на тиху, затишну і життєствердну пісню «Коліскова», яка стане корисною для люблячих батьків і налаштує кожного на добро і віру в найкраще.

«Наша історія про хлопчика, який знає таємне місце на старому горіщі, де живе Ніч-Казка. Навідуючись до неї в гості, він потрапляє в Країну снів. Це історія про кожного з нас, коли ми, ще в дитинстві, шукаємо щось фантастичне і ніби не існуюче для дорослих, але наповнене щастям і радістю. Інколи шукаємо це все своє життя».

Щоб бажане ставало дійсністю і діти виростили щасливими, обов'язково потрібно співати їм колискові. І все хороше, вкладає таким чином у дитячу свідомість, нікуди не зникне. Куди б у майбутньому не закинуло людину життя, вона завжди буде гармонійною особистістю, якою її сформували мамині колискові», – розповідає автор пісні, лідер гурту «ВЕРЕМІЙ» Віталій Калініченко.

■ «ЗІРОЧКИ» ЗАСЯЯЛИ!

Дитячий театр естради «Мігалки» при студії «Солов'їна Україна» створений нещодавно. Його учнями є діти віком «від і до». Керівником цього проекту є жінка, ім'я якої ще й досі асоціюється з телевізійною програмою «Вечірня казка». Багато років поспіль програма радувала і малят, і дорослих талановитими піснями автора й ведучої Алли Мігай.

Коли цієї програми на Першому національному не стало, пані Алла здивувала своїх шанувальників іншими гранями своїх талантів. Не припиняючи своєї композиторської діяльності, вона заявила про себе як прекрасна співачка і поетеса. Нині її можна почути і побачити на різних концертних сценах, послухати її поезії в авторському блискучому виконанні на літературних зібраннях.

Останнім часом пані Алла – викладач вокалу і керівник дитячого театру «Мігалки», який відкрився на Лівому березі в Києві. Її вихованцями стала малеча, яка хоче навчитися не лише співу, але й акторській майстерності. Нині вже готові до демонстрації три дитячі вистави: «Хатинка, яку збудував собі Джек», «Семеро козенят» і «Як Микола йшов до школи».

Під час новорічних свят на велику сцену столичної Софіївської площі вийшли найкращі вихованці пані Алли. Зворушливо й артистично заспівали пісні «Дід Мороз» і «Ялинка» на слова Тамари Коломієць, тому заслужили не лише гучні овації глядачів, але й вигук «Браво!»

Заспівала свій «Київ вечірній» і Алла Мігай. Та з такою любов'ю і пристрасно, що й душа у рай полетіла. Оце був справжній подарунок киянам та гостям міста від «Мігалок» та пані Алли. А такі подарунки кожен приносить додому в серці.

Леся САМІЙЛЕНКО

Артем СТЕЛЬМАШОВ

«Укрінформ» передав батальйону «Київ-1» гуманітарну допомогу для дітей зони АТО.

Співробітники Українського національного інформаційного агентства «Укрінформ» передали бійцям добровольчого батальйону особливого призначення Міністерства внутрішніх справ України «Київ-1» гуманітарну допомогу для дітей із зони АТО, куди підрозділ батальйону вирушає днями на ротацию.

Пакунки з одягом, солодощами і книжками передали в рамках безстрокової акції під-

Дітям Донбасу

тримки дітей із зони АТО, започаткованої журналістами Національного газетно-журнального видавництва Мінкультури України у липні 2014 року.

У заході взяли участь генеральний директор Українського національного інформаційного агентства «Укрінформ» Олександр Харченко та редактор головної редакції фотовідеоінформації агентства Володимир Сердюк, командир батальйону «Київ-1» Віталій Сатаренко, бійці добровольчого батальйону особливого призначення Міністерства внутрішніх справ України «Київ-1»: старшина міліції Юрій Чебан, молодший сержант міліції Євген Остапчук та сержант міліції Михайло Передарук.

Бійці батальйону «Київ-1» Євген ОСТАПЧУК та Михайло ПЕРЕДАРУК. Фотознімок Романа РАТУШНОГО

Під час завантаження пакунків. Фотознімок Володимира ТАРАСОВА

За словами ініціаторів акції, вона розпочалася в «Укрінформі» з прес-конференції «Другий фронт АТО: Гуманітарна акція журналістів видань Мінкультури для дітей зони АТО». Одразу відгукнулися колеги з Першого національного каналу українського телебачення та Київської міської організації Національної спілки журналістів, львівські волонтери з благодійної ініціативи «Щире серце», київські волонтери видавничого холдингу «Мега-Поліграф» та фабрики «Рошен», працівники видавництва дитячої періодики «Мамине сонечко», Національного видавництва дитячої літератури «Веселка» і самого українського національного інформаційного агентства

«Укрінформ», де відбувалася прес-конференція. При кожній нагоді пакунки передають через батальйон «Київ-1».

«Щоб діти Донбасу відчули нашу увагу і турботу, ми збираємо і привозимо для них іграшки, одяг, взуття, засоби гігієни, дитячі книжки та журнали, канцтовари, і, звичайно ж, – солодощі, – розповідає координатор волонтерів Олена Пашевська. – Мене переповнюють враження від поїздки у Слов'янськ, спілкування в інтернаті, на площі міста і дорогою туди з тамтешньою малечою. Так хочеться, щоб діти позбулися страхів, тривоги і якомога швидше забули пережиті!»

Осучаснений Шевченко

Колаж на дві дії. Так визначили формат свого творчого доробку – п'єси «Сон» за творами Тараса Шевченка – київські тьогівці, зокрема автор сценічної версії, режисер і художній керівник театру, народний артист України Віктор Гирич.

Вистава є однією з претендентів на щорічну державну премію імені Т. Шевченка, тож нещодавно її демонстрація відбулася за присутності членів шевченківського комітету.

Вперше вони побачили спектакль у залі театру, який заповнили глядачі всіх вікових категорій. Про це згадуємо, що того вечора поміти-

Сцени з вистави «Сон»

ла серед глядачів досить багато дошкільнят, учнів, студентів і вихованців військових юнацьких закладів, котрі заворожено й зацікавлено спостерігали за всім, що відбувалося на сцені.

А заворожити акторам театру вдалося всіх, адже вистава була не лише видовишною, але й сучасною. У канву шевченківських емоцій і пророчих слів режисер вплів сучасні теми нашого буття,

зокрема майданівські пристрасті й переживання. Делікатно, але досить переконливо, він озвучив усі пророцтва Кобзаря в контексті сучасних українських проблем, створивши атмосферу зв'язку поколінь.

У виставі беруть участь лише двоє заслужених артистів. Роль Богдана Хмельницького виконує Олександр Вілков, а імператриці Катерини II – Людмила Ігнатенко. Та до спектаклю залучені чи не всі актори театру – молоді й талановиті, які грали у той день так, як на випускному екзамені, – прекрасно!

Лариса БЕЗСМЕРТНА

Головний редактор
журналу «Музика»
Ольга ГОЛИНСЬКА

Музика

■ ЛЬВІВ

Львівський музей народної архітектури і побуту «Шевченківський гай» запрошує усіх охочих відвідати виставку українських народних інструментів. Народний інструментарій є невід'ємною частиною культури українців, його історія цікава і дуже давня. На виставці представлені гуцульські трембіти, галицька цитра, денцівки, дрімби, флюяри, скрипки та багато інших інструментів. Експозиція діяти-ме до 3 березня.

А в неділю, 25 січня, у Львівській опері відбудеться грандіозне різдвяне дійство під назвою «З нами – Бог! Розумійте, народи!...» У виконанні хору та симфонічного оркестру театру прозвучать колядки й щедрівки народів світу.

■ КИЇВ

В останній вікенд січня у Національній філармонії України пройде низка яскравих музичних імпрез. 23 січня відбудеться перший концерт із циклу «Всі симфонії Йоганнеса Брамса». У виконанні Академічного симфонічного оркестру Національної філармонії під орудою народного артиста України Романа Кофмана прозвучить Симфонія № 1 німецького маестро. Також до програми вечора включено Перший фортепіанний концерт Сергія Прокоф'єва, який у супроводі філармонійного оркестру виконає лауреат міжнародних конкурсів Анастасія Волчок (Швейцарія).

Концерт Академічного симфонічного оркестру Національної філармонії

А в Тетянин день на меломанів чекає концерт під назвою «Різдво у стилі джаз». Цього разу на сцену Київської філармонії вийдуть Джаз-квартет у складі Руслана Єгорова (вокал, фортепіано), Дмитра Александрова (саксофон), Миколи Кістеньова (контрабас) і Павла Галицького (ударні) та Національний камерний ансамбль «Київські солісти». У виконанні музикантів прозвучать відомі різдвяні мелодії в аранжуванні Руслана Єгорова.

«Сюрприз» із «Синьою Бородою»

Ірина СІКОРСЬКА

Наприкінці минулого року у Національній філармонії за підтримки Посольства Угорщини в Україні відбулася українська прем'єра опери Бели Бартока «Замок герцога Синя Борода» у концертному виконанні.

За диригентським пультом Національного симфонічного оркестру України стояв знаний не лише в Україні, а й у багатьох країнах світу диригент Кирило Карабиць. Солістами виступили талановиті й титуловані угорські співаки Андреа Санто (Юдіф) та Крістіан Чер (Герцог).

Для «розігріву» публіки й поглиблення контрасту у першому відділі прозвучала дотепна й класично-прозора Симфонія № 94 Йозефа Гайдна із промовистою назвою «Сюрприз» (у ній композитор «помстився» тим, хто ходить на концерти подрімати: у найнесподіваніший момент гримлять литаври), а прем'єри опери відвели другий відділ концерту.

Чому саме цей твір Кирило Карабиць вирішив презентувати українським слухачам? Уперше він почув оперу Бели Бартока майже півтора десятиліття тому, коли юним розпочав диригентську кар'єру у Будапештському фестивальному оркестрі асистентом усесвітньо відомого маестро Івана Фішера. Тоді й захопився ідеєю виконати її в Україні.

Співаки Андреа САНТО, Крістіан ЧЕР (Угорщина) і диригент Кирило КАРАБИЦЬ. Фотознімок Юрія ШКОДИ

Опера «Замок герцога Синя Борода» належить до найкращих у творчості класика угорської музики. Вона часто звучить у різних країнах світу, її всюди добре сприймають, хоч музика і потребує від слухача неабиякої підготовленості (до певної міри це – підтвердження високої музичної культури європейської публіки!).

Кирило Карабиць був переконаний, що сольні партії мають виконувати саме угорські співаки. І реалізувати це допомогло Посольство Угорщини. Солістів Кирило вибрав сам, зважаючи не лише на вокальні здібності, а й на вміння глибоко проникати у матеріал, перетілюватися в образ.

Під час концертного виконання опери розгорнулося справжнє дійство, сповнене яскравою емоційною динамікою: від безтурботної закоханості до трагічної розв'язки. Солісти були просто чудові – емоційні, виразні, з бездоганною дикцією, дуже артистичні.

Музика Бартока вирізняється надзвичайно самобутнім колоритом, адже митець був одним із провісників новітнього для його часу неофольклорного стилю, де найсмівливіші композиторські здобутки поєдналися із ритмо-інтонаційними засадами угорської народної музики, що створило небачений доти високохудожній «конгломерат».

Національний симфонічний оркестр також упорався із непростим завданням на «відмінно».

Після прем'єри Крістіан Чер зізнався Кирило Карабицю, що, на його думку, це було найбільш глибоке виконання твору за його участі, – певно, що для диригента то був найкращий комплімент! До речі, у березні він матиме концерт із Симфонічним оркестром ВВС, де також прозвучить «Замок герцога Синя Борода», але вже з іншими солістами... Побажаймо йому успіхів.

Ювілейні Різдвяні передзвони

Творчий проект «Вечори духовної музики «Різдвяні передзвони» у Кіровоградській філармонії було започатковано 2004 року.

Прекрасна ідея – вшанувати народження Христа на провідному концертному майданчику області за участю знайомих творчих колективів належала директору філармонії, заслуженому працівникові культури України Миколі Кравченку. Уже десятий рік поспіль її успішно втілюють у життя художній керівник закладу, заслужений діяч мистецтв України Наталія Бондаренко, заступники директора Валерій Федчишин, Ірина Полонська, Оксана Буртова, вчетверте підтримує Кіровоградська єпархія УПЦ та особисто архієпископ Кіровоградський і Новомиргородський Іоасаф.

За минулі роки у проекті взяли участь найвідоміші хорові колективи держави: «Київ», «Кредо», «Орея», «Дзвіночок», «Вогник», Чоловіча капела імені Левка Ревуцького та багато інших. Прикметно, що

поруч із гостями «на рівних» завжди виступали й кіровоградці – місцеві духовні та світські хори, ансамблі.

Цьогоріч, зважаючи на загальну скруту, фестиваль пройшов у «лаконічному» форматі:

за участю Архієрейського хору кафедрального собору Різдва Божої Матері, хору духовенства Кіровоградської єпархії УПЦ та київського хору «Хрещатик», а також дитячих колективів музичних і загальноосвітніх шкіл міста й області. Останній концерт вийшов напролюд зворушливим і пройшов на одному диханні. Найбільше ж овацій перепало виконавцям різдвяного вертепу.

За минуле десятиліття «Різдвяні передзвони» стали улюбленими для кіровоградців, по праву вважаються кульмінацією усього святочного циклу. Тож привітаймо всіх, завдяки кому і цього непростого року свято духовної музики стало реальністю!

Протодиякон Іоан ГАНЧИН та учасники заключного концерту. Фотознімок Олени ЛЕБЕДЕНКО

Ірина СІКОРСЬКА

Музика

Повертайся живим!

Ірина СІКОРСЬКА

Незаперечною мистецькою подією кінця 2014 року, що викликала щире захоплення та бурхливу дискусію, стала «містерія сучасності» (саме так її назвали організатори) «Повертайся живим!»

Це – пільний мистецький проект Київського муніципального академічного театру опери і балету для дітей та юнацтва з дуєтом «Тельнюк: Сестри», присвячений річниці Революції гідності.

Спочатку була... пісня. Саме однойменна пісня на вірш молоді поетеси Ірини Цілик стала імпульсом до створення вистави (та її оптимістичного фіналу). Ця пісня-гімн (музика Лесі Тельнюк) живе вже власним життям: її запис у виконанні сестер Тельнюк із рок-гуртом «Kozak System» зібрав на YouTube кілька тисяч переглядів і купу схвальних відгуків. Під цю пісню на Майдані й по всій Україні від Берегова до Миколаєва відбувся однойменний флешмоб, її нещодавно виконали й записали телеведучі каналу «1+1».

Сюжетну канву вистави «Повертайся живим!» склала історія життя Героя нашого часу – юнака-студента, який пройшов шлях власного становлення, щирого кохання, потрапив у вир Майдану, опинився в центрі подій Революції гідності, що перевернула усе його ество, та – як логічне продовження – пішов воювати, щоб відстояти здобуті цінності.

Унікальність прецеденту полягає в тому, що сюжет «склався» в режисерській уяві після ознайомлення із творчим доробком сестер Тельнюк за минулі чверть століття. Власне, з цього і розпочав свою роботу автор сценарію і режисер-постановник Дмитро Тодорюк, відібравши 15 зразків (це приблизно одна десята репертуару дуєту), що, на його думку, найкраще відповідали історичному моменту й концепції вистави.

У тепер уже далекому 1989 році Галя і Леся Тельнюк дебютували на епохальному

фестивалі «Червона рута» у Чернівцях (це теж була революція – у галузі масової молодіжної музики, переворот у свідомості української молоді) й відтоді міцно утримують свою «мистецьку нішу»: якісна музика, вартісна поезія, професійне виконання, упізнаване ансамблеве поєднання голосів. Саме пісні на вірші Тараса Шевченка (7),

Лесі Українки, Станіслава Тельнюка, Оксани Забужко (4) та Галини Тельнюк (2) (усі – з музикою Лесі Тельнюк) склали своєрідний «сценарний план» і стали «коментаторами» чи «передвісниками» сюжетних перипетій, утілених за допомогою хореографії (Герой – Лев Чорний, Кохана – Ксенія Стеценко, студенти Академії танцю імені Сержа

Лифаря), хору (хормейстер-постановник – Анжела Масленникова), симфонічного оркестру (диригент – Олексій Баженов) і, звісно, сестер Тельнюк. У лібрето вони значаться як Ангели-Поводирі,

хоча, як на мене, на сцені вони все ж головували і, я б навіть сказала, двоосібно владарювали над сценічним простором, облямовували його, неначе коштовна рамка, та гармонізували. ►

Галя ТЕЛЬНЮК

«Сестри Тельнюк» – два жіночі голоси, два характери, два настрої, дві долі.

«Сестри Тельнюк» – єдина гармонія двох. Слова Галі та музика Лесі переплітаються так, що глядач занурюється в особливий світ мрій, образів, спогадів, асоціацій. Це справжній простір без меж. Ідеальний синтез музики та слова.

Про них говорять: «ковток свіжого повітря», «ліки від розпачу», «містерія слова й музики», «останній бастион високої поезії та музики у просторі сучасної української пісні», «музика великого міста», «adult alternative». У музиці «Сестер» звучать близькі кожному почуття і думки, в яких електрично-

Леся ТЕЛЬНЮК

швидко біжать образи близьких і далеких. Щось таке живе у душі кожного з нас.

Небанальна музика та зухвало-щирі слова виникли не просто так – їм передували довгі роки навчання, експериментів, росту і родинного тепла.

Усе почалося в дитинстві. З 13 років Галя і Леся пишуть рок-балади, ескізи, пастелі, елегії, пісні для хорового виконання – усе на вірші поетів-класиків української літератури.

Недаремно Станіслав Тельнюк – відомий український письменник, літературознавець, поет і перекладач – та Неллі Копилова – філолог, перекладач зі східних мов, редактор – створили для Галі і Лесі органічну атмосферу поетичного слова і його ритмів, кольорів, мелодики. У 1986 році творчості дівчаток було дано назву – «Сестри Тельнюк».

Головний редактор
журналу «Музика»
Ольга ГОЛИНСЬКА

Музика

УЧАСНИКИ ГУРТУ:

Галя Тельнюк – спів
Леся Тельнюк – спів, клавішні
Святослав Боровик – віолончель
Ігор Пацовський – віолончель
Максим Римар – віолончель
Костянтин Костенко – звукорежисер
Назар Стригун – директор проекту

СПІЛЬНІ ПРОЕКТИ:

1997 – запис пісні «Love in vain» спільно з гітаристом Міком Тейлором («Rolling Stones»).

2000–2001 – вистава «У.Б.Н.» у драматичному театрі імені Марії Заньковецької (Львів) під керівництвом Федора Стригуна. Автор тексту – Галина Тельнюк, автор музики – Леся Тельнюк.

2003 – мультимедійний проект «Над нами небо» спільно з художником Ігорем Поліщуком (Канада).

22 липня 2008 – прем'єра вистави «Емілі» у Молодому театрі (Київ). Виконавиця головної ролі – Лідія Вовкун. Для цього спектаклю Леся Тельнюк написала музику на поезії Емілі Дікінсон. Режисер – Олена Шапаренко.

15 вересня 2008 – прем'єра вистави «Стусове коло» спільно з Сергієм Проскурнею, Дмитром Стусом і Романом Семисалом. «Сестри Тельнюк» створили музичну канву спектаклю на вірші Василя Стуса. Після прем'єри вистава вирушила у гастролі Україною (Донецьк, Маріуполь, Слов'янськ, Горлівка, Луганськ, Київ, Дніпропетровськ, Кіровоград, Черкаси, Вінниця, Луцьк, Львів, Рівне).

8–17 грудня 2008 – програма «Вітер століть», створена спільно з гуртом «Кому вниз». Спільні гастролі: Одеса, Херсон, Кривий Ріг, Кіровоград, Суми, Харків, Дніпропетровськ.

7 жовтня 2009 – вихід синглу «Назавжди. Богдан-Ігор Антонич» до 100-річчя Богдана-Ігоря Антонича. На диску – п'ять версій пісні на поезію Антонича «Назавжди» та п'ять треків українською та французькою мовою, записаних разом із гуртами «Мертвий півень», «АбыМС» і Олександром Мельником.

22 січня 2010 – прем'єра музичного фільму «Тельнюк: Rehearsal». Режисер – Алік Усік.

19 березня 2010 – прем'єра поетично-музичної вистави «Інкустації» у Молодому театрі, до ювілею Ліни Костенко. У виставі беруть участь: Лідія Вовкун, Леся Тельнюк та Галя Тельнюк. Режисер – Олена Шапаренко

► Яскраве, дуже вдале – іноді вишукано-делікатне, часом гімнічне, іноді зловісно-«гарматне» (залежно від ситуації) – симфонічне оркестрування пісень здійснив Олексій Баженов. Пісні компонувалися за принципом контрасту, що цементувало драматургію: перша – епічна «Голос твій» (вірш Галини Тельнюк) – неначе пролог, де звучить тема головного героя; «Тече вода з-під явора» – світла, пейзажна; «Посаджу коло хатини» (обидві – на вірші Тараса Шевченка) – розвиток ліричної любовної лінії. Натомість «Цілунок» (слова Оксани Забужко) завдяки «рваному» ритму та оркестровим барвам сповнився тривожним передчуттям. Молитовним настроєм вирізняється пісня «Все упованіє моє» (слова Тараса Шевченка) – з образами Богородиці – (із Софійського, Володимирського та інших українських соборів), із передзвоном-набатом в оркестрі. «Протистояли» їм дві оркестрові інтерлюдії, що представляли «сили зла». А трагічною кульмінацією – через «надломлений» текст і багато в чому й оркестрування («важка» мідь уособлювала протиборчу силу, контрастувала з вибагливою крихкістю вокалу) стала пісня «Дорога зі скла» (вірш Оксани Забужко). «Переламним моментом», мабуть, найсильнішою за дієвістю й енергетикою (багато в чому й завдяки хору та оркестру, яких об'єднала вправна рука режисера) стала пісня «Не руш моїх кіл» (вірш Оксани Забужко) – еволюція від обеззброюючої ніжності до могутнього скандування. Із нею до певної міри перегується й пісня, знову ж

таки на вірші Оксани Забужко, «Мої предки», де на сцені Героя хапає зловісна Трійка, а хор (у залі) під оплески (неначе битами об діжки) скандує: «Мої предки владали землею... Їм належала ця земля!!!» (тобто ми – на своїй землі, і жодна сила нас не зрушить звідси).

Художнику-постановнику вистави Людмилі Нагорній сценографічним мінімумом

(у буквальному сенсі слова – за допомогою візуального ряду, гри світла та дуже обмеженого, але промовистого «реманенту») вдалося занурити глядачів у вир подій, відтворити живі картини недавнього (ще такого болючого для кожного присутнього в залі й на сцені) минулого.

Хор звучав гідно й злагоджено. Його 16 артистів були зовсім не статистами, а справжнім «народом», активним учасником подій. Переконливим вдалося й пластичне рішення – ненав'язливе, лаконічне, але дуже виразне, просто-таки плакатне (балетмейстер-постановник – Дмитро Клявін).

Ми поспілкувалися з ініціаторами і головними «винуватцями» цього, без перебільшення, непересічного музично-театралізованого дійства, а також із деякими глядачами...

Богдан Собуцький, заступник директора з творчих питань Київського муніципального академічного театру опери і балету для дітей та юнацтва:

– Коли півроку тому ми прийшли до театру (маю на увазі себе й виконувача обов'язків художнього керівника Віталія Калітовського), то поставили

перед собою кілька нагальних завдань. Насамперед – оновити репертуар, наблизити його до нашого сьогодення та водночас створити український продукт. «Першою ластівкою» на цьому шляху стала програма «Ніч яка місячна», по суті – антологія українського романсу. А далі виникла ідея нестандартно відзначити першу річницю Революції гідності. Мені довелося побачити проект гурту «Мандри» з Фоомою у львівському Національному академічному українському драматичному театрі імені Марії Заньковецької «Не спи, моя рідна земля!», і ми запалилися ідеєю поставити щось подібне. Відтак я зв'язався з компанією «Комора» і, відповідно, із сестрами Тельнюк та розпочалася робота... Такою – пунктирно – є передісторія проекту «Повертайся живим!» Радію з того, що все у нас вийшло якнайкраще...

Дмитро Тодорюк, режисер-постановник містерії:

– Створення вистави за піснями – для мене перший досвід, хоча компіляції з окремих оперних арій та ансамблів я вже робив не раз. Складніше полягало в тому, що пісні сестер Тельнюк абсолютно са-

Під час концерту

Музика

Під час відпочинку

■ НАГОРОДИ:

- 1987 – лауреати конкурсу «Нові імена»
- 1989, 1991 – лауреати фестивалю «Червона Рута»
- 1998 – премія Василя Стуса за внесок у розвиток та збереження української культури
- 2009 – заслужені артистки України

■ ДИСКОГРАФІЯ:

- 1991 – Мить
- 1994 – Галя і Леся
- 1998 – Тиша і грім
- 2000 – Концерти в Канаді
- 2001 – У. Б. Н.: пісні з вистави
- 2002 – Вітер століть
- 2003 – Жар-птиці
- 2005 – Вибране 1CD
- 2005 – Вибране 2CD
- 2007 – Жовта кульбаба
- 2008 – ТЕЛЬНЮК: назавжди Богдан-Ігор Антонич
- 2009 – ТЕЛЬНЮК: Live
- 2010 – ТЕЛЬНЮК: Rehearsal
- 2010 – СОНМО
- 2010 – Моє серце в верховині
- 2011 – ІНКРУСТАЦІЇ: пісні з вистави
- 2012 – Дорога зі скла: LIVE
- 2014 – Live at the Glenn Gould Studio

модостатні й не потребують жодного підсилення. У кожному їхньому слові, кожній ноті все настільки глибоко, що пронизує тебе «до кісток». Зовсім непросто було вибудувати сюжетну лінію, бо кожна пісня має свої вібрації, настрої. І їх потрібно було «насадити» на один стрижень. Наш творчий колектив спрацював дуже злагоджено, й це має побачити якомога численніша аудиторія. Плануємо показати спектакль в університетах Києва, а потім і в інших містах – Одесі, Львові, Дніпропетровську...

Анжела Масленникова, хормейстер-постановник:

– Оскільки я працюю в оперному жанрі – найбільш синтетичному з усіх інших, то добре сприймаю поєднання будь-яких мистецтв. І тому зараз – якщо це задовольняє різні суспільні верстви, подобається нашій публіці, це зрозуміло, а також повчально, – ми це тільки вітаємо. До речі, наприклад, у світових рок-операх давно практикується поєднання різних типів вокалу. А академічний спів – я впевнена – завжди буде більш виражним. Від роботи ми отримали колосальний позитив! Адже сестри Тельнюк дуже харизматичні й високопрофесійні, їхній спів запалює, зацікавлює інших виконавців. А ми старалися привнести щось своє. Та й команда склалася взагалі чудова... Дмитро Клявін – талановитий, чутливий до музики, тонко її розуміє – буквально «з півслова»! А який прекрасний, яскравий аранжувальник Олексій Баженов! Тож, повторюся, хор працював із великим натхненням і задоволенням.

Галя і Леся Тельнюк (для мене вони – одне ціле, нероздільні і в житті, і в творчості, тому подаю їхні слова, наче від однієї особи. – *І. С.*):

– До цієї вистави ми йшли, власне, усією нашою попередньою творчістю, яка виявилася ніби її передчуттям, передвісником... У ній поєднано патріотизм та естетичний погляд на українську ситуацію, і це правильно зрозумів та оцінив Дмитро Тодорюк. Адже протягом усіх років ми довели своєю творчістю, що причетні до всіх подій, на кшталт хору в античному театрі (своєрідного оракула, що передбачав ситуації чи їх коментував. – *І. С.*). Наша пісня послужила назвою для всієї вистави, тому що в ній закладено глибокий філософський зміст: ми не маємо права втратити свій шанс.

Київські контракти:
зимовий ярмарок

Електронна музика –
100 років в Україні

Дюк Еллінгтон –
Герцог джазу

Соломія Крушельницька
в Аргентині

Леся і Галя
ТЕЛЬНЮК

Обкладинка журналу

Наші захисники-герої повинні повернутися не в депресивну, а оновлену державу, з іншими орієнтирами – без меншовартості. Ми впевнені, що саме культура (а не політика) вря-

тує світ і Україну, саме вона є головним будівничим країни.
Анатолій Калениченко, завідувач відділу музикознавства Інституту мистецтвознавства, фольклористики та

етнології імені Максима Рильського НАН України:

– Для мене доволі несподіваним є той факт, що так швидко з'явився відгук на події Майдану й АТО. Галя й Леся Тельнюк, звичайно, великі молодці: дуже талановиті й завжди були великими патріотками, до того ж добре співали. Тож зробити виставу на основі їхніх пісень, що «чіпляють за серце», – справа дуже правильна й доречна. А те, що пісні прозвучали в супроводі симфонічного оркестру й академічного хору, лише додало барв.

Микола Кузик, музичний діяч, відеооператор:

– Враження дуже сильне! Вистава – велика несподіванка. Насамперед тому, що тема – на часі.

На обох прем'єрних показах у залі театру ніде було яблуку впасти: кількість охочих долучитися до Високого Мистецтва значно перевищувала кількість місць. Вистава довела, що мисляча аудиторія втомилася від бездумної попси й прагне Справжнього – духовного, патріотичного, художнього. Саме українського продукту, яким, власне, і є музично-театралізоване дійство «Повертайся живим!»

Повний текст читайте в журналі «Музика».

Фото надані дирекцією мистецького проекту «Тельнюк: Сестри»

ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ м.КИЄВА

КИЇВСЬКИЙ МУНІЦИПАЛЬНИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ОПЕРИ І БАЛЕТУ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА

Революції гідності присвячується

Повертайся ЖИВИМ

Містерія сучасності

Прем'єра

Спільно з «ТЕЛЬНЮК: СЕСТРИ» за технічної підтримки Українсько-британського спільного підприємства «Комора» за участю симфонічного оркестру, хору театру

Фрагмент афіші вистави

редакція журналу

ДИТЯЧА СТОРІНКА

ЩОБ ДІТИ, ХТО ВОНИ, ЗМАЛЕЧКУ ЗНАЛИ – ЧИТАЙТЕ З КОЛИСКИ УКРАЇНСЬКІ ЖУРНАЛИ!

Фото надано продюсерським центром «BaburPhotoStar»

Передплати на будь-якій пошті!

Зайди на наш сайт в Інтернеті: www.feya.net.ua

Майстер-клас Зачіска Зимової принцеси

Катерина Фоменко з с. Московка, Запорізька обл., пише: **«Покажіть, будь ласка, якийсь вид плетіння браслетів або якусь зачіску».**

Катрусю, про браслет ми розкажемо, мабуть, іншим разом. А от новенька зачіска до свята знадобиться усім дівчаткам! Отже, бери гребінці, закладки, помічницю, сідай перед дзеркалом, розкладай журнал і набирайся терпіння! Ще трошки, і ти – справжня Зимова принцеса!

1. Гарно розчеши волосся.
2. Відділи пасмо волосся: проведи проділ від скроні і аж за вухо з іншого боку.
3. Це пасмо потрібно заплести французькою кіскою.

5. Усе волосся збери у високий хвіст там, де закінчується французька кіска.

6. Обкрути кіску навколо хвостика і закріпи шпильками.
7. Накрути хвіст на бігуді. Ти вже маєш чудову зачіску! Та можна піти далі.

8. Вільно виклади закручені пасма навколо основи хвостиками. Закріпи шпильками та невидимками. Зафіксуй зачіску лаком для волосся (коли бризкатимеш – замружся і затримай подих).

На фото: Єлизавета Хомішина, учасниця дитячого продюсерського центру «BaburPhotoStar».

Тепер ти маєш справді казковий вигляд! Збирайся на свято!

редактор
Світлана СОКОЛОВА

ПІСЛЯМОВА

■ АНАТОЛІЙ ПАВКО

Анатолій Іванович Павко – доктор історичних наук, професор, добре знаний в Україні та за її межами вчений і педагог вищої школи. Автор 10 індивідуальних монографій та навчальних посібників, близько 300 наукових статей з історії України, вітчизняної політичної історії, філософії, педагогіки, культурології, політології, місцевого самоврядування, теорії та історії держави і права, міжнародного права.

Новаторські за своїм змістом і характером, наповнені продуктивними, концептуальними й методологічними положеннями монографічні дослідження та публікації у фахових виданнях професора А. Павка здобули високу оцінку наукової громадськості, професорсько-викладацької корпорації, студентів і широкого загалу читачів. Вони активно використовуються в науково-педагогічному та законотворчому процесах.

Анатолій Павко – постійний автор таких академічних журналів, як «Український історичний журнал», «Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень імені І. Кураса», «Вісник Національної академії наук України», а також популярних у нашій країні періодичних громадсько-політичних і теоретичних видань «Трибуна», «Віче», «Людина і політика», «Урядовий кур'єр», «Освіта», «Культура і життя».

Доктор історичних наук, професор А. Павко є лауреатом премії імені М. Грушевського Національної академії наук України. Його також нагороджено почесним знаком «Відмінник освіти України», почесною грамотою Міністерства культури України, почесним дипломом Національної академії мистецтв України, грамотою департаменту культури Київської міської державної адміністрації, почесними грамотами вищих навчальних закладів IV рівня акредитації.

У 2009 році професор А. Павко балотувався по відділенню історії, філософії і права у членкореспонденти Національної академії наук України.

Політична культура як суспільний феномен

Анатолій ПАВКО

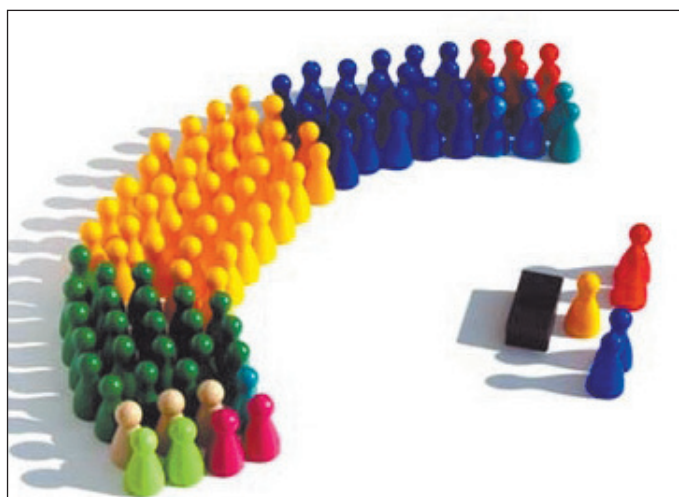
Ініційовані та здійснювані новою владою в Україні зміни досить динамічні, хоч і не завжди системні.

Модернізаційні інновації та реформаційні кроки можуть бути успішними при умові їхньої відповідності новій стратегії цивілізаційного розвитку країни, світоглядним та ціннісним орієнтаціям більшості українців, а також за умови зростання ролі політичної культури в житті вітчизняного соціуму.

Політична культура має бути адекватною до тих корінних змін, які відбуваються в економічній та політичній сферах держави.

Типовим явищем в Україні є політична індиферентність громадян, соціальна апатія, анемія, розчарування у діях влади, рецидиви конфронтаційного мислення, ерозія моральних цінностей та ідеалів, дискредитація принципів демократії, ідеї державної незалежності, деструктивна діяльність ультрарадикальних сил, серед яких особливо небезпечними є екстремістські організації релігійного спрямування.

Тому доля України, її цивілізаційного вибору в найближчі десятиліття значною мірою залежатиме від утвердження демократичної культури в українському суспільстві, пробудження громадянської енергії населення, її політичної активності. Представники ж політич-

Схематичне зображення політичних вподобань суспільства

ної еліти мають дати зразки професійно-компетентного та цивілізаційного підходу до розв'язання найгостріших проблем сучасності.

Корисним при цьому є осмислення в історичній ретроспективі і творче застосування в сучасних реаліях таких громадянських цінностей запорозьких козаків, як принципи колективної волі та козацькому середовищі, верховенства владної волі козацької ради, лицарська гідність, поняття товариства, православна орієнтація політичної культури запорозьців.

Навіть зважаючи на вразливі місця козацької демократії, її механізм є досить повчальним для формування культури політичного процесу. Історичні документи, наприклад, засвідчують, що гетьмани, котрі не виправдовували сподівань громади або ж підозрювалися у відхиленні від

політичної лінії Війська Запорозького, позбавлялися не лише булави, а й життя.

Політична етика має формувати моральну відповідальність перед суспільством, зменшувати напруження політичного протиборства та політичних пристрастей. Дослідники вважають, що основна функція моралі в політиці полягає в тому, щоб мобілізувати громадсько-політичну активність людей для втілення класичної, хоч певною мірою і утопічної, тріади французької

революції – свобода, рівність, братерство.

Так, наприклад, певні складнощі для діалогічного, толерантного вирішення суспільних проблем в Україні створює консервативність політичної культури, яка містить у собі на шарування тоталітарної доби. Не менш важливо враховувати вплив багатовікової бездержавності та територіальної розчленованості на формування ментальності українців і різнополюсних ціннісних орієнтацій, на поглиблення процесів політичного розмежування.

Загалом для трансформації політико-культурних якостей українського суспільства необхідним є обґрунтування теоретико-методологічних підвалин цього процесу, послідовне зміцнення духовної, інтелектуальної свободи, реальне розширення соціально-економічного та політичного простору для вияву громадянської активності людей, забезпечення мирного існування протилежних ідеологій та політичних орієнтацій.

У той же час влада зобов'язана рішуче протидіяти ідейному впливу політичного та релігійного екстремізму на український соціум і особливо на молодь.

«Черга» до виборчої скриньки

Газета «Культура і життя»

№ 4 (4627), 23–29 січня 2015 р.

Виходить із 7 жовтня 1923 року
Свідомство про реєстрацію
КВ № 1026 від 26.10.94 р.

Засновники

Міністерство культури України, Український комітет профспілки працівників культури, редакція газети

Головний редактор

Анатолій СЕРИКОВ

Адреса редакції

03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1
Тел.: +38 (044) 498–23–65
nvu.kultura@gmail.com

Видавець

Національне газетно-журнальне видавництво

Генеральний директор

Роман РАТУШНИЙ

Видавнича рада

Андрій КУРКОВ (голова), Євген БУКЕТ, Сергій ВАСИЛЬЄВ, Олег ВЕРГЕЛІС, Вадим ДОРОШЕНКО, Віктор фон ЕРЦЕН-ГЛЕРОН, Наталка ІВАНЧЕНКО, Ігор ЛІХОВИЙ, Наталія ЛІГАЧОВА, Наталія МУСІЄНКО, Лариса НІКІФОРЕНКО, Руслан ОНОПРІЄНКО, Юрій ПЕРОГАНІЧ, Роман РАТУШНИЙ, Віталій САТАРЕНКО, Анатолій СЕРИКОВ, Олег СНІТКО, Артем СТЕЛЬМАШОВ

Адреса видавництва

03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1
Тел.: +38 (044) 498–23–65

Дизайн та верстка

Сергій ЗАДВОРНИЙ

Віддруковано в ТОВ «МЕГА-Поліграф», м. Київ, вул. Марка Вовчка, 12/14
Тел.: (044) 581–68–15

e-mail: office@mega-poligraf.kiev.ua

Розповсюдження і реклама

Тел.: +38 (044) 498–23–64; +38 (098) 335–99–94

Редакція не публікує колективні листи та звернення

Публікуючи проблемні матеріали, редакція, окрім спеціально обумовлених випадків, подає лише авторський погляд.

Передрук і відтворення текстових та ілюстративних матеріалів «Культури і життя» – тільки з письмового дозволу редакції.

© «Культура і життя», 2015

ПЕРЕДПЛАТА НА ГАЗЕТУ ТРИВАЄ

Передплатна ціна на 2015 р.:
півріччя – 89,19 грн; 3 місяців – 45,42 грн

У передплатній ціні враховано вартість доставки до вашої поштової скриньки і вартість оформлення абонементу.

Передплатний індекс
60969

Наклад 5 000

Ціна
договірна

4 820 157 940 013 04